

1 KORIN

Ñeti garosikao

1 Korin ñeti epovoz ñeti kapot ev. Met Pol narah Epesas zeitak hehapuh pi Korin zeï ahö pot Akaia zeisik demahan hehaek añarab het Iesuz homeo badae batat hehariz homet ñeti epov menah.

Met Korin zeï potak Zuda añarab met Grik añarab honeo poek heh. Met Aposor bodori 18 pavar 1 sat 17 Pol poek sah-ñetiv rekö hameg. Met Pol garos Korin zeitak sat añarab porin Iesuz ñetiv mañohot hehan nari hatevetet homeo badae batat het Iesuz añarab togut ravat heh. Tahan Pol paru betet zeï modasikaroh Iesuz ñetiv mañovai sooh. Toohan paru Korin zeitak Iesuz homet hehari hori nañ tovai emooh-ñetiv hao-han Pol hateveteh. Ma parum togutak honoñai navor nao ou ravooh, povoz paru meñizapan hat pi parum tohopanezat ñeti epov menat parun bade de mañah.

Met Iesu hamarrah hehaekanañ maot hasahan krismasañ 25-iz zut bon tahan, Pol ñeti epov menah.

Pol Korin añaraboz ñeti garos epov menah

¹ Met ne Pol, God pimauz hodadevok ba ou navatat Iesu Kristoz aposor abanap banavatahan, ne pim ñetiv añarabon mañovai samohop ev. Met aban Sostenis darim modap deip honeo ev het, ² ari Korin zeitak het Iesuz añarab togut ravat

hezariz homet ñeti epov ev menakaz teg. Met God ari ba ou avatahan Iesu Kristonañ honeo raveg, povoz ari hori toogiek maot bamagei tinari avatamah. Met ari nenari pot etamah bon, oñ zeï maposikaroh añarab darim Amip Iesu Kristoz homet, “Deim Ahop eñiz,” pot hamah-mapori piuhö magei tinari bavatamah.

³ Met God darim Papapur Iesu Kristo darim Amip ari masakao anohopanen lop tinarizaronañ hepekez ne zait toh.

Pol Godin biñ mañahat ev

⁴ Met orah rezah ari Iesu Kristonañ honeo ravat hezaek God eñizat masakao anamahavoz homet ne piin ñeti biñao mañamoh. ⁵⁻⁶ Met batam Kristoz ñetiv arin añovai emoohon, hatevetet arim loporizaroh biit bahorë hat pinañ honeo haraveg. Tat ari pim masak ahovor hezhez tinavonañ het ñeti rotapuvov tin hodad hakezaek modarin mañameg. ⁷ Povoz petev ari darim Amip Iesu Kristo maot ou ravat erapanez ñai bizat etet hezeparah ari Pul Tinapuhö eñizat anamah-tin poñiz navoz ari tekï nat. ⁸ Met rotap Iesu Kristo pi bakez avatohopanen, rez kek tat tovai sohopeken, darim Amip tokat maot erapanez aliz posik ari tu naravotü, oñ Godiz etañik rouvat hepeken, arim hori hatoog-nao ou naravotü. ⁹ Met God ari pim rop darim Amip Iesu Kristonañ lop honerï ravat hepeken, pi arimaz tin korav hepenez hat ba ou avatahaek, pi hodad modao rekot navotü, oñ pim hahat tat am bakez avatohopanen, pim ropunañ honeo tovai sohopek.

Paru main main ravat hah

¹⁰ Met ari nem bosir sau ravat hezari, darim Amip Iesu Kristoz abata vok ari hodadeo bepekez hat ñe keza o epat arin añoman hatevetei. Met arim berat nari main nari main ravameg-pov betei. Tat maot lop honerĩ ravat het ñeti hon nena o haovai sohozei. ¹¹ Met pot arin añohovoz kapot ev. Met añ Kloviz kapotak nari ev emat, ari Korin añarab nae nari ser hat tin honeo nakezavoz ñetiv epat neen bar nañah, ¹² “Met paru Korin añarab ser hat berat main main ravat het, narihõ epat hamah, ‘Met Pol pi ahop, povoz dei pimeri ev,’ pot hamah. Ma mod narihõ, ‘Evo, Apolos pi ahop, povoz dei pimeri ev,’ pot hamah. Ma mod narihõ, ‘Dei Pitazari ev,’ pot hamah. Ma mod narihõ amun epat hamah, ‘Dei Kristozari ev.’ Pot Korin añarab hahot hez.” Pot ev emat neen nañahan ne hatevetehon tin narav. ¹³ Povoz eñarohol epat añoman ari hodad ravei, Met Kristo pi lopotak berat ek nas main ek nas main ravat heza? Evo, pi berat main main narav, povoz ari pim añarab berat main main naravotuz ne ev hamoh. Ma ne Pol arim horĩ tovai emoogiñiz hañiv bat zirah nourahan ñomoho? Evo, met Iesu Kristoz tahat ok. Ma Iesuz homet hegin ivoh emeeharah nem abata vok ivoh emeeha? Evo, nem abata vok ari ivoh naemee, oñ Kristoz abata o hat ivoh emeeh. Povoz ari Kristozari ravat hezari ok, oñ nimeri ma Pitazari ma mod napuzari ari ravat nakez.

¹⁴⁻¹⁵ Met batam ne arinañ hehorah, ne aban Krispasir Gaias nen poñariv ivoh memee, ari mod nari amun ne ivoh naemee, povoz ganõ ari, “Pol ivoh emeehaek dei pim eñatak sameg,” pot arihanañ narihõ rekot nakaotü. ¹⁶ Au ee,

ne rahor unun manoh, met aban Stepanasir añapur ñarohol amun ne ivoh memeohö, oñ mod nari ivoh memeohö ma namemee-pov ne unun hamano. ¹⁷ Met Kristohö añarab ivoh memeemaz nañat nemeehan tovai samoh bon, oñ pim ñeti tinao añarabon bar mañovai sohomaz nañat nemeehan mañovai samoh. Met ham abanariz hodadevonañ het hamahavoz zut ne het mañamoh bon. Oñ ne parum hodad povonañ het mañovai samahavoz zut mañovai sohovozañ, parü Iesu darimaz homet hehan zirah urahan ñomah-ñeti pov mañamohoek betezao ravah narab, oñ ne pot nao namañ.

Godiz hodad ahov Kristo ba ou batah

¹⁸ Met Kristo zirah urahan ñomah-ñetiv hamegin hatevetet parü ñomat hori ravapanez nonoroh samah-pori, “Ñeti betezao ok,” pot hat batiu tiu batamah, oñ dari pimeri ravat hezavoz hat tokat tinaek eñepanen hekaz eperi, ñeti epovoz homet epat hameg, “Met rotap Godiz kezao ahoam hez.” ¹⁹ Met batam ham eparahazatuz hodadevonañ het tamah-poriz epat menahan hez,

Met aban ham eparahazatuz hodadevonañ het tamah-poriz hodadeo bavon batom. Ma aban pori hahopanen ne bazei manoman, parum hahopanezao betezao ravohopan.

Aisaia 29:14

²⁰ Pot menahan hezaek, parü ham eparahazatuz hodad ahovonañ het tepañik menahan hez-povoz kapotaz tin hodad hez, ma topouramaheak bal hat modari hodad nao bapan hat ñeti nañir nañ ahoam mañamah. Met God parum hodad povoz

homet batiu tiu batat, “Betezao ok,” pot hakahan hez.

²¹ Met God hodad ahö mapoñinañ hez-pop epat hahan hez, “Met ham eparahazatuz hodadevonañ hez-añarab pori nem hezhezavoz kapotaz tin paru hodad tapanez rekot bon.” Met dei pim ñeti tinao haovai samegin hodad povonañ hezari hatevetet, “Ñeti betezao ok,” pot paru hamah, oñ God pimauz hodadevok epat hahan hez, “Met paru tairari nem ñeti tin epov hatevetet barotap batapanez pori neneri bavatoman tin hepan,” pot hah. ²² Met paru Zuda nem mod nari ham eparahazatuz hodad nenavonañ het, “Ari red navor nao añairepeken etetahoh, dei Iesuz ñetiv barotap batat homeme hek,” pot hamah. Oñ met Grik añarab nari hodadevoz zeimakeh lokat hamarahazatuz hodad ahov bat hez-narihö epat hamah, “Met nap hodad ahö tinavonañ het Kristoz ñetiv dein añapan, povoz pimaz dei barotap batat homeme hek.” ²³ Met parum pot hamah-okovoz zut dei nak, oñ Kristo zirah urahan ñomah-ñeti nen pov mañovai samegin, paru Zuda nem pori hatevetet Kristo ev hamarah parum ahop ravat hepanez homehot hezaek, “Pi tapup haerat hañomah,” pot mañamegivoz paru loporizaro kaev ravamah. Ma Grik añarab pori ñeti povon hatevetet kek hat epat hamah, “Met paru okori hodad ahö tinavonañ het ñeti okov hamah bon, oñ hodadeo bon betezam het okat hamah.” ²⁴ Met Zuda tairari God ba ou batahan pimeri ravat hez-pori, ma Grik añarab pat porihanañ tairari God ba ou batahan het, pimeri ravat hez-pori, Iesu Kristoz tat eñzahavoz homet,

“Rotap Kristo ñomahan Godiz hodad tinavor kez ahov ou ravahan dari hodad raveg,” pot hamah. ²⁵ Met paru nari Kristoz ñomahavoz homet epat hamah, “Met God kez nao ok nat.” Pot hama-haek paru pim kezavoz hodad narav het okat hamah. Oñ pi popuz kezavohö añarab maporiz kezavonañ tamah-poñ map ritou metat hez. Ma nari pim ñetivon hatevetet epat hamah, “Met pi hodad ahov bonop ok.” Pot pimaz hamahaek, paru pim hodad ahovoz hodad nat kut het okat hamah. Met pi popuz hodad ahovohö añarab maporiz hodadeo bat tamah-poñ map ritou metat hez.

²⁶ Met nem bosir sau, batam ari tair hegiek God ba ou avatahan pimeri raveg, povoz homei. Met ham añarab modari arin eteohaek arihanañ honep honep hodad ahovonañ heginahoh, God ba ou avataha? Ma ari honep honep amun abat ahovonañ heginahoh pi ba ou avatah? Evo, ari maporizaro hodad ahovor abat ahov bon hegin pimauhö ba ou avatahan pimeri raveg. ²⁷⁻²⁸ Met ari añarab tairari modarihö arin eteamahan, ari hodadeo bon, ma kezao bon hez, ma abatao bon hez, ma modarihö batiu tiu avatat, “Betezari ok,” pot arimaz hamahan ari hez-pori, Godihö ba ou avatahan ari pimeri ravat hez. Met tairaiz ari pori ba ou avatahan hez hometunei, oñ añarab modarihö eteamahan paru añarab tairari hodad ahovonañ hez, ma kez ahovonañ het tamah, ma abat ahoñinañ hez, ma modariz etañik tinari ravat hez-map pori, tu ravapan hat arihoez ba ou avatah. Met ham añaraboz etañik hodad tairañ paru bat hel batat hamah-poñ bon tapan hat

ari okorihoe ba ou avatahan hez. ²⁹ Met God ari abatao bonori pimeri ba avatamahaek, tokat batogü amanapanez porah nap, Godiz etañik het pimauz abatao bat hel batat epat piin namañotü, “Met ne hodad ahovonañ hakehonahoh ni ba ou navateñin hehop ev.” Pot namañotuz homet ari añarab abatañ bon betez okori ba ou avatahan, pim nonoroh sameg. ³⁰ Met God pimauhö ari eñizat Iesu Kristonañ bahoneo avatah. Met pi Kriston mañat meehan erat Godiz hodad tin povonañ heh-pov ba ou batahapuh, dari hori hegiek darim hañ horiv bat pi ñomat eñizahapuh batam Seteniz non horioroh soog-pov bavetet, pim añarab magei tinari bavatahan het pim non tinaoroh sameg. ³¹ Povozev epat menahan hezavoz dari homek, Met nap pimauz abatao bat hel navatotü, oñ darim Amipuz abat nenaö bat hel batat hep. Pot menahan hezavoz dari homet, Iesu nenapuz biñ ravat pim abat nenaö bat hel batohot hek.

2

Pol parunañ het mañoochat ev

¹ Nem bosir sau ravat hezari, met batam ne arimatak emat hehö-porah arin añoman ari hat-evetet, “Ae, aban hodad ahovonañap ev emat dein añamah,” pot hahopekez homet ne ñeti pot nao arin naañ, oñ Godiz ñetiv arin añomaz, ² ne nemam garos pot homeohö, Met ne ñeti mod nao parun namañotü, oñ Iesu Kristo nenapuz homet pim zirah urahan ñomah-ñeti ahö nen epov parun mañohom. ³ Pot homet ne arinañ honeo hehorah ganö arin añoman hat navet tepek

hezavoz homet, ne dei dei tat ñaihetivonañ honeo hehö. ⁴ Oñ am boi tat Iesuz ñeti tin pov arin añooh. Met ham eparahazatuz hodadevonañ ne het ari hatevetet nemaz biñ ravat hepekez ne ñeti pot nao arin naañ, oñ Godiz Pul Tinapuhö ne kezao nanoohan, ari tin hodad tepekez hat pim ñetiv arin añooh. ⁵ Povož ham aban nari parumauz hodadevonañ ari eñizooħan Kristoz homeme heg bon, oñ Godihö ne kezao nanoohan arin añoohon, hatevetet pimaz homet barotap bateg.

Pul Tinapuhö hodadeo manamah

⁶ Met pot batam arimatak emat arin añoħ, oñ añoħab Iesuz hahomet het pim ñetiv tin bahore hat hakez-porin ne hodad ahovonañ het parun mañamoh. Met ham aban nari ham eparah hodad bon tapanez povonañ het hamah-pori, ma aban aħori ham eparahazatuz zaitivonañ het hamah-poriz zut, ne het paru Iesuz homeme hezarin mañamoh bon, ⁷ oñ Godiz hodadeo nanamahat homet het parun mañamoh. Met batam hamarar nonair nai bonorah God dari pim ñeti tinao hatevetet pinañ honeo pim alizavok tin hekaz homet, pim hodad ahö povonañ hehapuh homevai emooh-pov, pi ba ou navat hehan añoħab hodad nat heh. ⁸ Ma ham eparahaz aban aħori amun Godiz homevai emooh-povož hodad nat heh. Met paru Godiz home povoz hodad haravat hehavožatin darim Amip alizavor abat ahovož maup ziraħ naur taħ naħab. ⁹ Met parum pot hodad nat hehavož ñeti nao epat menahan hez,

Met Godihö paru pimaz zait tat loporizaro manat hezari meñizapanen tin hepenez homet heh-povoz paru ham añarabohanañ napuhö povon et narë, ma hat navet, ma hodad narav heh. *Aisaia 64:4*

¹⁰ Pot menah, oñ pim Pul Tinap hodad hezaek, dari hodadeo anahan petev Godiz home tin povoz hodad ravat hez. Met rotap God pim loporih homeamah-map poñ Pul Tinapuhö hodad hakezaek, pi navoz hodad nat hez bon.

¹¹ Met aban nap pim modapuz loporih homeamahavon etet hodad nat, oñ mod pop pim loporih homeamahavoz pimauhö hodad hez, met povoz zut God pim loporih homeamahavoz dari hodad nat, oñ pim Pul Tinapuhö etet hodad hakez.

¹² Met dari hamarazatuz hodad nen povonañ het tovai sookaz Godihö nak, oñ pi dari nai namanaek, amauam masak ahov anat eñizah-pov tin hodad tookaz hat, pim Pul Tinap dari honep honep haanahan hez.

¹³ Kar, met dei orah rezah God home tinavonañ hez-popuz ñetiv haovai sameg. Met aban nari ham eparahazatuz hodadevonañ haohan, dei pim home tin povoz hodad raveg bon, oñ pim Pul Tinapuhö hodadeo anamah-nen potam haovai sameg. Met paru tairariz loporizaroh Pul Tinap hez-porin badede mañamegin, paru hatevetet hodad ravamah. ¹⁴ Oñ paru añarab tairariz loporizaroh Pul Tinap nakez-porin pim hodadeo anamahat ñetiv mañamegin, paru hatevetet kut tat, Ñeti betezao ev, pot homeamah. Met Pul Tinap parunañ nakez, povoz paru hodad tapanez bapap tamah. ¹⁵ Met aban tairapuz loporih

Godiz Pul Tinap hakepanez-pop rekot añarab ñeti houloñ hahopanen pi hatevetet hodad tinao bat het navoz pot hapan, “Godizao ok,” met modavoz homet, “Evo, okov Godiz bonov ok, oñ hamarahazao.” Pot haovai sohopenen, añarab modari pim pot tin hodad tat hahopanezavoz kapotaz hodad natotü. ¹⁶ Met epat amun menahan hez, Met God hodad tairavoz tekü tat hepanen dar-ihanañ nap hodad povoz badede piin mañapane?

Evo, napuhö hodad tin navoz badede piin namañotuzap ok. *Aisaia 40:13*

Pot menahan hez. Met paru Pul Tinap bonori pim homet hezavoz hodad nat, oñ dari Pul Tinap anahan hezari Kristoz homeamahavoz tin hodad hez.

3

Godiz gog abanariz ñetiv

¹ Nem bosir sau ravat hezari, mai zakep met ñarohol Godiz tin hodad nat hezavoz zut ari am hez. Met batam ne arimatak emat hehorah, paru añarab tairariz loporizaroh Godiz Pul Tinap an pap manat hez-porin ñetiv mañamohovoz zut arin naañ, oñ arim ham heriñiz zaitivok am tovai emoogiek aviam pimaz homet heg. Povoz paru Iesuz tin hodad natarin mañamohovoz zut arin añooh. ² Tat ñarohol ahö ravat gipiz kezatü nama-havoz zut ne arin añooh bon, oñ añahol parum ñarohol apet nenañ manamahan nohot hezavoz zut, ne arin orah rezah aviam añooh. Met petev amun ari ev menoh-taputam hez. ³⁻⁴ Met ham

eparahazatuz hodadevonañ hez-añarab pori nae nari ser hamahavoz zut, ari het hodad povonañ ari nari epat hameg, “Met Pol pi ahop, povoz dei pimeri ev.” Pot hamegin, met ari mod narihö epat hameg, “Evo, met Apolos pi ahop, povoz dei pimeri ev.” Met pot hat berat main main ravamegivoz homet arin epat añomaz ev toh, Met ari ham eparahazatuz hodadevonañ het okat hameg. Pot arin ev añamoh.

⁵ Met pot arim hamegivoz homet ne epat arin at añom. Met dei Apolos tair tamegivoz homet deipimaz okat hameg? Met deip Godiz gog aban nenañariv pim ñetiv arin añoogin, pimaz homeo badae bateg. Met deip abat ahovonañ bonoñariv God pim homevok añamahat, deip nap nim gogot main main tovai sameg. ⁶ Met ari Godiz avasiz zut ravat hez. Met añarab avasik bitü ñedeamahavoz zut ne garos arimatak emat pim ñetiv arin añoohon, ari Kristoz añarab ravegin, tokat Apolos emat arinañ het ñetï pov gipiz bituk nonos uramah-povoz zut arin añooh. Oñ Godihö hodadeo ari naanatin, dei Apolosiz añoog-pov betezao ravah narab. ⁷ Met añarab bitü ñedeamah-pori ma nonos uramah-pori, paru abat ahoñinañ nakez, oñ am gogot tamah. Oñ God pimauhö bi potü ahö ravat utap tapanez korav ravat hez-nen popuz abatao bat hel batookazat ravah. ⁸⁻⁹ Met dei Apolos pim gog abanañariv ravat het, ari Godiz avasik bitü ñedeamahan hezavoz zut hezarih deip gog nenaö toog. Met paru bitü ñedeamahavoz zut ne arinañ honeo het añooh, ma avasik nonos uramah-poriz zut pi arinañ het añooh. Met ne ahop pi goep ravat hez

bon, oñ deip honeo Godiz gog aban nenañariv hez. Met pi dari nap nim gogot main main tovai sameg-povon etet, hañ tin ahov ma goev tokat anapanen dari bak.

Godiz gogov tookaz ñetiv

Met ari Godiz zeimakez zut ravat hez. ¹⁰ Met pi hodadevor kezao ne nanoohan, pim zeï pomakez bahahavez zut toohon, ari Iesuz homehot hez. Oñ petev mod nari ari tin tohopekez hat Kristoz ñetiv badede añamaheak, zeimakez hatasiz zut ok etamah. Met Godiz gogot tamahari hodad tinavonañ het, aban nari tin homet zi kezahavenañ zeimak demamahavoz zut, tin hometahoh gogot tohopanen tin ravohopan. ¹¹ Oñ zeï hamoh-pomakez tok baharaz zut God Iesu Kristo meñehan hezaek aban mod nap rekot tok bah modar navareñotü. ¹² Met dari Kristoz gogot tamegiri zeimak demamahavoz zut ravat het, Godiz gogot ok tameg. Met nari Kristoz gogot tin tamahaek, heleñ ma ainihav bat zeï kezamak demamahavoz zut pim gogot kezao tamah. Oñ mod nari pim gogot tamahaek zi ripuhaver havohav bat betezam zeimak demamahavoz zut gogot tin nat. Pot Godiz gogot main main tamah. ¹³ Met tokat Kristo maot erat ñevok evizapanez aliz posik nap nim nem gog tamegiv pi it ñadat rai rai hahopanez poñadek bizat etepan. ¹⁴ Met aban nap Godiz gogot tovai heleñir ainiñinañ zeimak demamahavoz zut pim gogot tin tohopanez pov itiñadek bizapanen, ñadat bon nat hepanezaek pop hañ tinao bapan. ¹⁵ Oñ aban mod nap, zi ripuhaver havohavenañ zeimak demamahavoz zut, pim gogot betezam tohopanez pov itiñadek

bizapanen ñadat zuam bon tapan. Tapanen pop etet pi amun ñadat bon tapan hezavoz homet barezat sapanez tapanen, God pi bat tinaek meñepanen hepan. Oñ pim gogot tohopanezavoz hañ tinao pi navotü. Povoze dari Kristoz gogot tohot zeimak tin demamahavoz zut tin tookaz homet hek.

Godiz tup tinamak ravat hez

16-17 Met nem bosir sau ravat hezari, ev menomaz toh-epov ari hodad hegiek maot unun maneg, ma tair? Met ari mapori Kristonañ honeo togü honet ravat hezan, Godiz Pul Tinap arim loporizaroh hezaek ari Godiz tup tinamakez zut ravat hez. Met aban mod nari ari tup tin pomak ravat hezaek bahori avatat baeverapan, povoz God mod pori pi hañiv metat bahori batapan.

Modariz abatañ bat hel navatotü

18-20 Eñarohol, ganö ari kut tepek hezavoz ev añomaz toh-epovoz tin hodad ravei. Met epat menahan hez, Met abanari biv manamahan anumaihol bamahavoz zut, Godihö añarab ham eparahazatz hodad ahovonañ het, Dei hodadevonañari ev, pot homehot hez-pori bi povok bapanezarah parum hodad povohö rekot nameñizotü. Met mod epov amun menahan hez, Met God homeamahan añarab ham eparahazatz hodadevonañ het parum loporizaroh homeamah-poñ betezañ ok. Pot ñeti povokaro menahan hezavoz homet dari epat hodad raveg, God eteamahan, ham eparahazatz hodadevonañ het tamah-pov tiu tiu ravamah. Povoze

arinañ hepanez nap, Ne ham eparahazatuz hodad ahovonañ hez-pot homepanez pop pi hodad pov betepanepuh, maot Godiz ñeti hodad tinao bat tohopanen, ham añarab modari piin etet pimaz, “Aban kutap ok,” pot hahopan. Oñ God aban mod ham eparahazatuz hodadeo betepanez popun etet, “Okop pim hodad tinao ahö ravat hezap ok,” pot pimaz hahopan.

²¹ Met ham eparahatuz hodadevonañ tamegion pi eteamahan tiu tiu ravamah, povoz aban napur napuz abatao bat hel batat, “Dei epopuz hodadevoz eñatak sameg,” pot hahotunei. Eñarohol, rotap God ari eñizohopanez homet tin mapoñ ari haanah. ²² Met dei Apolosir Pita eñizookaz gogovok eñehan, pim ñetiv arin añat eñizoog. Ma ham eparah bizahan hez-mapotü eñizohopanez homet matut tah. Met ari biriri hez-eparah, ma ñomepekez porah, eñizohopanez map tin poñ ari haanahan bat hez. ²³ Met ari Kristohö marasik haavat hez, met pi pop Godiz rop ok.

4

Godihö pim gog abanari an tapan

¹ Met dei arin Iesuz ñetiv añameg-poriz ari epat homehopek, Met paru Kristoz gog aban nenari ok. Ma Godiz ñeti iz ravat hehao tin hepanez paru sikö nat, oñ kez tat het badede añovai samah. Pot deimaz homehopekeza-voz tin ok ravohopan. ² Met ari hodad, paru añarab modariz korav ravat hepanezari betezam naketü, oñ parum ahop etet biñ ravapanez homet, parum irih hepanez poriz tin korav ravat

het meñizohopan. Met povoz zut dei arimaz tin korav aravat het eñizookaz homet hez. ³ Oñ ari ma añarab mod nari Godiz ñetiv nem añovai samohovoz, “Pol tin tamah,” ma, “Pi gog horit ok tamah,” pot nemaz hapek, ma mod nari hapan hezavoz, ne ñaihet tat home midin nat, ma nemauz gogot tamohovoz homet, Tin ev tamoh, pot ne hom namee, oñ am tovai samoh. ⁴ Met nem gogot tovai samohovoz homet peti ne hori nao nat, pot homeamoh, oñ ne povoz homet nemauz, “Ne tin ev tamoh,” pot rekot nakaotü. Oñ God pi nenap nem gog tamohovon etet hodad tinavonañ nemaz an netat pot hapan. ⁵ Met tokat darim Amip maot emapanez porah darim izek tamegpoñ, ma darim loporizaroh kilam homeamegpotü, pim alizavok map ba ou batapanen dari etek. Met pot tapanepuh an etat tairari pim gogot tin tohopenez porin etet honep honepun, “Ni tin nem gogot tooñip ok,” pot mañapan.

Parumauz abatañ bat hel batooh

⁶ Nem bosir sau, met ari tin hodad tepekez hat, ev dei Apolos arinañ het gogot toog-ñetiv ok arin haañoh. Met tairao hodad tepekez hamoh hometunei, oñ dei arim koravoriz tin homehopekezavoz hodad tepek hat, deipim toogit ñeti pov ev añoh. Met Baiñetinavoz Tepatak menahan hezavoz eñatak tovai sohopek, povoz ari aban korav napuz abatao bat hel batat korav modapuz kaev naravotü, pot arin ev añamoh. ⁷ Met ari Korin añarab honep honep arim abatañ bat hel batat hez, pot hahan ne hateveteohö. Met ari pot tameg-okov tin bonov ok tameg, pot ev hamoh. Ma arim Godiz homet tovai sameg-pov taekanañ

hodad pov beg? Met rotap Godihö hodad pov anahan ari bat hez. Povoiz tairaiz arimauz abatañ bat hel batat hameg?

⁸ Met ari Korin añarab arimauz abatañ bat hel batat epat hameg, “Met dari Godiz ñetivon hat havetehot map hodad tat, dari rekö ravat pim aban ahori haravat hezari ev.” Pot arimauz hameg, oñ dei aposor abanari ahori narav, homeamegi? Met rotap ari Godiz gog aban ahori ravegitin, deip amun arinañ honeo biñ ravat pim gog aban ahoñariv raveg narab, oñ arim, “Dei ahori ev,” pot hameg-okov rotap bonov ok. ⁹ Met rotap dei aposor abanari deim abatañ bat hel navatotü, oñ deim tamegivoz homet epat arin añom, Met God dei ham eparah abat ahoñinañari ravat hekaz au naañ. Met aban nap ñevok bizat pim ñetiv hat, “Men ñomakazap ev,” pot hat zeirevai baverevat añaraboz roposik men ñomamahan añarab ahovokaro etevai samahavoz zut, dei aposor abanari tovai samegin añarab modari dein etet ñebul epat añamah, “Ari ñevok evizat arim ñetiv hapanen hatevetet paru ari ur oñomapanezari ok.” Pot deimaz hamahan enzoli-hol amun etet hezan deim abatañ er horat hez. Oñ ari arimauz, “Dei abat ahoñinañari ravat hez,” pot ari hameg. ¹⁰ Met dei Kristoz ñetiv haovai samegiek, ham añarab modari dein eteamahan dei aban kutariz zut ravat hez. Oñ ari pi tapupuz gogot tohot, “Dei hodad ahovonañari ev,” pot betezam hamegiek tin hameg, pot homeamegi? Evo, tin ok nak. Met deim tamegivon modari etet, “Kezao bonori ok,” pot deimaz hamah. Oñ ari kut tat, Dei kezavonañ het tameg, pot homeameg.

Met modari dein eteamahan dei betez abatañ bonori pot ravat hez, oñ ari dei abat ahoñinañari ev, pot homeamegi? Evo, pot homeameg-okov tin bon. ¹¹ Met batam kapot tegiekanañ tohot, petev amun dei pim gogot tohot, gipizor ivovoz gin het tovai emameg, ma deim dimir giv kelat hezatü meet emameg, ma ñai abanari ouramah, ma deim zeï tin hekaz nañ bon. ¹² Met pot tohot deim gipizor modatü bookaz hat gog ahot deim marañinañ tat monis bat zum tameg. Met modari deimaz kaev ravat ñetï horiv añamahan, dei God paru meñizohopanez hat parumaz piin mañ mañameg. Ma horï povor kao etamahan dei kaev narav, oñ boi tat am hez. ¹³ Met paru deimaz ñetï horiv hat deim abatañ bat hor batamahan, dei ñetï masakao maot parun mañameg. Met añarab modari dein eteamahan zezzer kulup beteamahan oraet zañ tat ulagï tamahavoz zut dei hezan, “Paru horiri okeg, paru dein añohopanez pov dei hat navetetü,” pot deimaz haovai emohot petev am hamah.

Paru pim toohat tohopanez mañah

¹⁴ Nem hatari, met ari hatevetet tu ravepekez hat ne ñetï epov menoh bon. Oñ ne arimaz homeamohon, ari nem ñaro pimaauriz zut ravat hez, povoz papahol parum ñaroholoz homet loporizaro manat hodad tinavonañ hepaneze meñizat mañamahavoz zut, ne ari hodad tinavonañ hepekez hat badede ev arin añamoh. ¹⁵ Met ari Kristoz homeo badae batat het pinañ honeo ravat hezaek, arimaz aban korav hepaneze pori ahoam hez batah, oñ ne garos arimatak

emat Iesu Kristoz ñetiv arin añoohon ari hat-evetet barotap batat hezaek, ne nenap arim pap pimaupuz zut ravat hez. ¹⁶ Povoze ne zakep tat iñivonañ ari nem ñaroholon epat añoom, Met nem tovai samoh-taput ari tovai sohozei. ¹⁷ Met pot tohopekez homet ne aban Timoti meeman arihaz ok emapan. Met Timoti pop nem ro pimaupuz zut ravat hezan nem loporì pi manamoh. Met pi darim Amipuz hahan hezao baval hat tinam tovai samahap ok. Met pi arihaz meeman emapanezaek, ok emat nem orah rezah Iesu Kristoz nonoroh emohot añaraboh metovai samoh-ñetiv arin añoohan. Met pim añoohanep nez ñeti pov ne orah rezah zeisikaroh sat em tohot, Iesuz añarab togü manamahaek sat mañovai samohov ok emat añoapan.

¹⁸ Met ari nari epat hagiv emat hahan ne hateveteohö, “Met Pol pi maot ev darimatak naemotug, darim zaitivok tohot.” Pot hat arim abatañ bat hel batameg. ¹⁹ Oñ rotap darim Amip nonor ba ou batapan, povoz ne zuam arihaz emom. Tat arihanañ tairari parum abatañ bat hel batat hezarin etehot, met Godiz kezao parunañ honeo hezan pim gogot tohot okat hamah, ma parumauz hodadevokam ñeti betezañ hamah, pot paru hamaharin etehot ne hodad tom. ²⁰ Met dari Godiz masakavoz roketak hakezari darim gizañinañ ñeti nenañ haovai sookaz pi nak, oñ dari pim kezavonañ het tin tookaz hahan hez, povoz arim aban hamoh-pori kez povonañ het tamah ma tair, pot etehot hodad tomaz ok emom. ²¹ Povoze nem ñarohol epat arin at añoom, Met arimatak emat arimaz mogao tat ñai añoom, ma

emat masakavonañ het ñeti sokov arin añom? Met arin at añoh-epovoz homet hodad tinao bat hezhez tinavonañ maot hepeken, rekot ne emat ñeti masakao arin añom, oñ ari am horivonañ hepek, povoz masakavonañ añomaz nonor bon tapanen ñai añom.

5

Aban nap hori ahov tah

¹ Met arim ñaravatak hori ahov ou ravat hez, pot ñetiv haovai emoohan ne hateveteohö. Met paru Godiz ñetivon hat naveteriz natotuzat ah ñeo elat, aban nap pim pap pi batahapuz añap bat hez. Pot hahan ne hateveteohö. ² Met pi pot tat ari Iesuz togut ravat hezari bahori avatahan hezaek, tairaiz arim abatañ bat hel batameg? Pot arin ev añamoh. Met ari hori tah-popun etet honoñai tat arim togutakanañ meegin, pi pataek sat hehatin, tin ravah narab. Oñ ari pot nat het, “Am sa hep,” pot pimaz hagin okeam hez-pov tin bon. ³ Met ne petev hotoh ev hez-eparah arimaz ahoam homeamohöek, ne ok arinañ honeo hakez heri ravat hez. Povoz aban hori ahö pov tat hezan hamoh-pop pim hori povoz epat metepeken, pi hañiv bapanez ne hodad epov boh. ⁴ Met ari honeek topourepekepeuh nem arimaz homet hez-epat ari homepeken, darim Amip Iesuz kezao amun arinañ het eñizapanen, ⁵ aban pop Seteniz marasik bizepeken pi evetet sat pataek popuz roketak hepan. Met pot metepeken pim lop batamoriz zaitivonañ hori tat hez-pov bon tapanen, darim Amip erapanez aliz posik God pi maot pimop bavatapanen tin hepan.

Aban hori tooh-pop meeapan

⁶ Met arim heriñ bat hel batat hezan hateveteamoh-pov tin bonov ok, pot ev arin añamoh. Met povoz hodad tepekez ñeti avì navotar ne epat arin añom. Met ari hodad, bol heipitak izov hezaek rapat bol heip potak sapan, povoz bol heip pot map hori ravapan. Met povoz zut hori nao añarab nariz ñaravatak het ahö ravohopanen mapori hori ravohopan.

⁷ Met arim ñaravatak hori ahö pov ou ravahaek, ari maporihoen hori tepek hezavoz petev pop meepeken, pataek sapanen maot tin hepekez ev hamoh. Met dari Pasova aliz poñik bol sipsip rohol bareñ elamegin ñomahavoz zut, petev Iesu dari tin hekaz hat ñomah. ⁸ Met darim iz mimihol Izip zeisik hehaekanañ paru zei pos betepanez tah-porah, parum gipiz tairatü garos bizahan oraeh-potü map betet, gipiz tin mageitü bat Izip zeis betet sah. Met povoz zut arim garos hori toog-map potü betet hodad magei tinavonañ het tovai sohot, ñeti rotap tinañihar haovai sohopekez ev arin añamoh.

⁹ Met garos ne ñetiv menat ari añarab horiam tat, nae nari betezam bamaharinañ honeo toutat ñetiñ hahotunei, pot ne arin haañoh. ¹⁰ Met pot arin añohovoz homet epat badede añomaz maot ev menoh. Met paru Godiz ñetivon hat navet het bogi tamahari ma giz gut tamahari, ma boir givogì tamahari, ma pituholoz homet gog navor nao tamahari, met ev menoh-porinañ honeo ari rekot naketü, pot ne arin naañ. Met ham eparah ari hezaek orah rezah añarab hori poñ tamahari ahoam hez, povoz taekepek pori bon hezaek ari

sat hepek? Evo rekot bon, oñ porinañ honeo ari am hez. ¹¹ Met ari paru tairarinañ naketuz homet ñetiv menat arin añoñ hometunei, oñ paru añarab epat hahopanezariz garos ok añoñ, “Met dei Iesuz homeo badae batat het arinañ honeo ravegiri ev,” pot arin añapanepuh am bogi tohopanezari, ma modarizatun orah rezah etet zait tohopanezari, ma pituholoz gog navor nao am tohopanezari, ma añarab modariz ñeti horiñ hahot poriz abatañ bat hor batohopanezari, ma iv kezañ ahoam nat rumurohopanezari, ma boir givogí tohopanezari, met ev menoh-nari Iesuz homet het hori pot tohopanezarinañ ari honeo het ñeti nae nap hahotunei, ma parunañ honeo toutat gipiz nohotunei, pot ev añamoh.

¹²⁻¹³ Oñ dari Iesuz añarab paru pimaz hom namee het, hori tamahariz petev darihoam an natotü, oñ tokat God pimauhö pori ñevok bizat hañiv manapan. Met ari Iesuz togutak hakezari-hanañ nap hori nao tapanen, etet hodad tinao bapan hat, rekot ari togü potak hez-pori pi ñevok bizat pim ñetiv hat ba oñ batepek. Met ev menoh-epovoz ñeti nao epat menahan hez, Met aban nap hori nao tapanen meepeken arihanañ sat main hepan.

6

Parum modari ñevok navizotü

¹ Met arim hori mod tamegivoz ñeti epov hahan ne hateveteohö, povoz epat arin añoñ. Met ari arim Iesuz homet hez-mod nariz mogao tamegivoz homet kaev ravat Godiz hodad natarin sat mañamegin, mod pori ñevok bizat ñetiv ba

oñ batamah. Eñarohol, arim pot metamegivoz tin ok tameg, pot ne nakaotü, oñ hori ok tameg, pot arin ev añamoh. Oñ bonaiz ari pot tamegiri Godiz añarab narin arim ñeti poñ mañohopeken, paruhö ba oñ batohopan? ² Met tokat Iesu Kristo maot erapanen, dari pim añarab pi meñizat darim añarab modari an metat hañiv metak, pot ari hodad nata? Met dari añarab modari pot metakazaek petev darim narih hori goe nao ou ravamahan, “Evo, dari rekot parum tamah-okov ba oñ navatotuzari ok,” pot hamegi? Eñarohol, met tovai ari ganö sat ñeti poñiz nañ Godiz hodad natarin mañovai sohotunei. ³ Met añomaz toñepovoz ari amun tin homei. Tokat dari enzoli-holoz tovai samahavoz amun etet paru an metak, pot ari hodad nata? Met dari tokat gog ahö pov takazari ev hamarrah het tamegiek, honoñai ma serao ma hori mod tairao ou ravohopanen, dari rekot tinam hatevetet ba oñ batookan tin ravohopan. ⁴ Met ari pot nat, oñ arim ñaravatak honoñai hamoh-pot nao ou ravamahan, arim togutakanañ iñidoh het Iesuz hom namee hezarin ba oñ batapanez homet mañamegiek, hori ok tameg, pot arin ev añamoh. ⁵ Met ari hatevetet pot tamegivoz tu ravepekez homet ev arin añamoh. Met arih honoñai hamoh-pot nao berevapanen, arim ñaravatak aban hodad tinavonañ het rekot hatevetet ba oñ batapanez nari bon, pot homeamegi? Evo, rotap hodad tinavonañ nari arinañ honeo ok hakez. ⁶ Met arim nari parum modariz ñetiv iñidoh hezarin sat mañamahan, mod pori ñevok bizat hatevetet ba oñ batamahaek tin bon, pot arin ev añamoh.

⁷ Met arim nari modariz kaev ravat ñevok biamegivoz ñeti modao ne epat arin añom, Met ari Godiz nonoroh samegiek, Seten ok moreg etamahan hori okov tameg. Oñ bonaiz arim nari hori nañ etohopanen, ari am masakavonañ het ñeti tinao parun mañohopek. Ma nap arim nai givogĩ bapanen, Am sa hep, pot homet lop tinarizaronañ hepekez pov tin ok. Pot ari orah rezah tohopeken tin ravohopan. ⁸ Met ari tin pot nat, oñ ari Iesuz homet hez-pori hori povor kao nae nap metameg, ma ari nari arim mod arinañ hezariz nonair nai givogĩ bameg. Eñarohol, homeamohon ari horiv ok tameg, pot ravamah.

⁹ Met añarab hori tamahari Godiz masakavoz roketak rekot naketü, ñeti pov ari hat haveteameg. Povož ganö kut tat rokë potak sat nakez tepek hezavoz maot epat ne arin añom. Met paru bogĩ tamahari, ma pituhol meñizohopanez homet nao tamahari, ma modariz añahol ma abuhol bamahari, ma abanari añaholoz zait tat bamahavoz zut parum aban modari añaz bamahari, ¹⁰ ma modarizatü givogĩ bamahari, ma modarizatun etet parum bohopanez orah rezah zait tat homeamahari, ma iv kezañ ahoam nat rumuramahari, ma modariz ñeti horiñ hat parum abatañ bat hor batamahari, ma boir givogĩ tamahari, map ev hahö-epeñ tamah-pori Godiz masakavoz roketak naketuzari ok. ¹¹ Met batam ari nari hori epeñ hatovai emoog, oñ petev ari poñ betet darim Amip Iesuz ñetiv hatevetet barotap bategin, darim ñimihol bariamegin baim ravamahavoz zut pi arim hori toog-poñ ol betehan, Godiz Pul Tinap eñizahan,

ari pim añarab tinari raveg. Tegin God arimaz epat hakahan hez, “Parum hori toohañiz hañiv tokat navotuzari ok.” Pot arimaz hakahan hez, povoz ari God pot tat eñzahavoz homet tovai maot unun manat hori nañ totunei.

Dari Pul Tinapuz zeimak hez

¹² Met arihanañ aban nap epat hapan, “Met God darim natotuz ahaio nak hez-map poñ ne rekot am tovai sohom.” Met ni pot hakezapun epat nañom, “Rotap ok hakë, oñ nim tookez nañihö rekot ok naneñizotü, povoz poñ amun ni tovai natotü. Met dari naeñizotuz hamoh-poñ am tovai sohok, povoz Godiz tin homevai nasohotü. Ma birepenañ demamegivoz zut naeñizotuz hamoh-poñ ganö edemapan hezavoz dari poñ tovai nasohotü.” ¹³ Ma ni mod nap epat nañekë, “Met God darim gipiz nookaz hat darim giruñ matut tat bizahan hezaek, gipiz tin anahan hez-potü am bat novai sohom.” Pot hat nim herisiz zaitivoz eñatak tovai sookez homet hekë. Met ni pot hakezapun epat nañom, Met rotap God dari potü am bat novai sookaz matut etahan hez, met tokat pi hapanen darim nameg-potü bon tapan. Oñ darim heriñ bon natotuzañ eveg, dari bogi tookaz ma modapuz abup ma añap bookaz homet matut naet, oñ dari tin het pim gogot tookan, pi darimaz korav ravat hepenez hat matut etah. ¹⁴ Met darim Amip ñomahan God pim heris maot baval hahavoz zut, darim heriñ amun pim kez ahovonañ baval akapan. Povoz darim heri poñiz tin korav ravat het poñinañ hori natotuz ev hamoh.

¹⁵ Met ari hodad, darim heriñ Kristozañ ravat hez, ma darim gagañir eñar mar amun pimeñ

ravat hez. Met darim heriñ Kristozañ ravat hezaek, darihanañ aban nap añ bogi tamah-napunañ orapanen tin ravapane? Evo, mai zakep pot tapanezavoz hori ahov ravapan. ¹⁶ Met ev menoh-epovoz God batam epat hahan hez, “Met aban napur añ nap añarab tapanezaek parup heri honas ravapan.” Pot hahan hez, povoz aban nap añ bogi tamah-hori popunañ orapanen parup heri honas ravapan. Pot ev menoh-epovoz homet hodad ravei. ¹⁷ Oñ tairap darim Amip loporì manat hepanez pop pinañ homevor hodad honevonañ hepan.

¹⁸ Met ganö ari bogi tohopek hezavoz, ari tin homet ñaihet tat arim heriñiz tin korav ravat hezei. Met dari añaraboz hori tameg-mod mapoñihö darim heriñ bahori naavatotü, oñ nap bogi tohopanez povohö Godiz etañik pop pimauhö pim heris bahori metohopan, pot ari homet ñaihet tat zeï manat hezei. ¹⁹ Met God pim Pul Tinap darim loporizaroh meehan erat hezan darim heriñ pim Pul Tinapuz zeï tinamakez zut ravat hez. Povoz ari Godizari ravat hezaek, arimauz heriñiz zaitivok tovai nasohotü, oñ pimauz zaitivok tovai sohopekezavoz ari tin hodad nata? ²⁰ Met God dari pimeri ravat hekaz hat zum ahov haetat pim rop meehan erat eñizahavoz homet, arim heriñiz tin korav ravat hepeken añarab modari arin etet Godiz abatao bat hel batat hepan.

7

Añarab nae nap bohopanez ñetiñ

¹ Nem bosir sau ravat hezari, met arim tairañiz homet at ñeñ tepaek menat nehaz meegin emahan ne bat rekö hahö, ñeti poñiz ñeti hañiñ ev menomaz toh.

Met aban nap Iesuz gogot tohopanez hat añap nav main am hepandez popuz tin ok tapan, pot homeamoh. ² Oñ añarab ahovokaro hadeholoz zut betezam bogi tovai samah, povoz ganö ari taput tepek hezavoz ari abanari nap nim nem añ honep bat hepek, ma ari añahol amun nap nim abü honep bat hepek. ³⁻⁴ Met ari añaholon ne epat añom. Met arim abuhol bamegin arim heriñ parumeñ ravat hez, povoz nim abup arip orepekez hapanen ni, “Evo ne kaev,” pot mañotun. Ma ari abuhol amun arim heriñ arim añaholozañ ravat hez, povoz arip orepekez nim añap hapanen ni, “Evo ne kaev,” pot mañotun, oñ arip am orepek. ⁵ Met ari aban napur añap narah lop honeri ravat nae nap epat mañepek, “Met deip Godin mañ mañovai sohopenez hat aliz nañ deip honeo naorö am hepain.” Pot nae nap mañepikez pov tin ok, oñ pot hapekepuh Godin mañ mañovai sohopenen, aliz hapekez poñ bon tapanen arip maot honeo ravat orepek. Met ganö arip honeo naor tepekepuh main main potam hepekezaek, Seten moreg etapanen ni añap ma abup mod napunañ betez orekepuh, hori tekë hezavoz arip honeo zuam maot orepek.

⁶ Met añarab nae nap bohopekez ev menoh-pot rotap ari mapori nae nap bohopek bon, oñ ari tairari nae nap bohopekez zait tohopekez pori rekot nae nap bohopek, pot arin ok añamoh.

⁷ Met nem añap nav* het sat em tamohovoz zut ari mapori añahol nav main hepek, povoz tin ravapan, pot homeamoh. Met pot ari mapori tepekezavoz rekot peti tin naravotü, oñ God dari hodad navor nao anamahaek, aban nap pim main hepenez hodad ravat Godiz gogot tamah, met modap hodad modao bat pim añap bat het pim gogot amun tamah.

⁸ Met ari ñari añaholor aban rohol, ma ari añ hapuriholoz tohopekezat ñetiv ev añomaz toh. Met ari am nem hezat añarab nat main hepek, povoz tin ravapan. ⁹ Oñ arim main tin het tovai sohopekezat narav tat, arim loporizaroh mid mid ahov tat hepekepuh, kez tat am hepekez nonor bon tapan, povoz ganö zait povohö bahori avatapan hezavoz nap nim añap ma abup bat hepeken tin ravapan.

¹⁰ Met ari añaholor abuholoz ñeti epov nehoam homet ev menomaz toh bon, oñ darim Amipuz hahan hezat ev menomaz toh. Met ni añ nap tovai nim abup kaev metat betet sotun. ¹¹ Oñ aripiti honoñai ahö nao ou ravapanen nim abup betet sekë, povoz ni añ pop rekot abü modap navotü, oñ nim main am hekë. Tat tokat arip maot honeo tin hepekez nonor ou ravapan, povoz ni maot emat nim abü maupunañ hekez hamoh.

* **7:7:** Pavar 7 -Met Poliz ñeti hodadeo ev. Pol pi Iesuz hom namee heharah pi Parisi abanap het Zudaholoz kaunsor aban ahop ravat hehaek, pi añap havat heh, pot dari hodad hakez. Met añ pop ñomah, ma Pol Iesuz homeo barotap batat hehavoze kaev ravat pi betet maot pimatak sahan, pim main gogovok sat em tooh, povoz dari petev hodad nat hez.

Met ari abuhol amun tovai arim añahol kaev ravat betetunei.

¹² Met ari mod nariz homet darim Amipuz hah-ñeti bonov ev, oñ nehoam arin ev añomaz toh. Met ni aban nap Iesuz homeo badae batat heken, nim añap pimaz hom namee betezam hepan, povoz nim añapuz kaev ravekepuh, “Ne nimaz kaeveg sa,” pot piin namañotü. Oñ nim añap arip am honeo hepekez gu hapan, povoz arip am hepek. ¹³ Ma ni añ nap taput Iesuz homeo badae batat heken, nim abup pimaz hom namee het betezam hepanepuh nim abup arip am añarab tat honeo hepekez gu hapan, povoz kaev naravotü, oñ arip am hepek. ¹⁴ Met añ nap ma aban nap Iesuz homehot hepanen, pim abup ma añap am betezam hepan, povoz parup honeo hepanezaek, añ pop ma aban pop Iesuz homet hepaneze tin pov pim abuputi ma añaputi sohapanen, God etehapanen parup tinañariv ravat hepan. Met ev menoh-epov bonotin parupim ñarohol Godiz hodad natariz ñaroholoz zut ravat heh narab. Oñ añ Iesuz homet hepanezap, ma aban pimaz homet hepaneze-popuz home tin pov ñaroholoti amun sohapanen, God etehapanen pimeri ravohopan. ¹⁵ Met Iesuz homet barotap navat hepaneze nap pim añap ma abup Iesuz homehot hepanezaek, kaev ravat betet sapanez mañapanen, Iesuz homet hepaneze aban pop ma añ pop pi home midin tat epat namañotü, “Met God deip honeo hepaneze hahan hezaek ni rekot ne nevetet nasotü.” Pot namañotü, oñ am meepanen sapan. Met ganö kaev ravat hepanezaek bagaa batapanen, parup het God abanapur añap

tin honeo hepanez hahan hez-pov elat tin honeo naketü, povoz am mañapanen sapan hamoh. ¹⁶ Met ni añ Iesuz homeo badae batat hekezap nim abup meñizat tin metooken, pi amun Iesuz homeo badae batat hepan ma tair? Povoz ni unun. Ma ni aban nap amun Iesuz homehot hekezap nim añap meñizat tin metooken Iesuz homeo badae batapan, ma tair? Pot ni hodad nat hez. (Povo nim abup ma añap ninañ honeo hepane hapanen ni kaev naravotü, oñ am tin honeo arip hepeke hamoh.)

God ba ou batah-potam hek

¹⁷ Met ari Iesuz homeo badae batat hezari, ñeti epov ne zeisikaroh sat em tohot Iesuz añarab togü mapoñik het mañamoh. Met God pimauhö dari añarab maporiz nap nim main main tovai sookazat hahan hezaek, ari tair hegin God ba ou avatahan pimaz homeo badae bateg-potam het tovai sohozei. ¹⁸ Met ev menohovoz kapot epat badede añom. Met ni Zuda aban nap goerah nim biz kosis neelahan ni tovai emooñin God ba ou navatahan ni pimaz homet hez, povoz ni neelahavoz mormor pos el betekez hometun. Met ni aban pat Zuda bonop goerah pot nanet-pop petev nim kosis neelapanez ni hom nameotü. ¹⁹ Met ari Zudaholoz kosiñ elameg-pov upai nao ok, ma ari patariz nael tameg-pov amun upai nao ok, oñ dari Godiz ñeti katè hahan hezañ baval hat tovai sookaz pov ahö map tinao ok. ²⁰ Povoz homet garos añoh-epat maot ne arin añom, Met ari tair hegin God ba ou avatahan pimaz homeo badae bateg-potam tohozei. ²¹ Met ni nap pi ba ou

navatahan pimaz homeo badae batat heñ-porah, aban ahö napuz irih het pimauz zaitivok haohat gogot upai tohot monis nav heñip, ni aban ahö popuz irih am het gog pot tameñivoz home midin tat epat hometun, Met ne tair tat nem aban ahö epop betet nemaus zaitivok maot sat em tohom batah, pot homeotun. Oñ nim aban ahö pop, “Kar, rekot ni ne nevetet nimaus zaitivok sohoz,” pot nañapan, povoz pim nañapanezat tat ni rekot pi betet sookë. ²² Met ni ahopuz irih tin het home midin natotuz kapot ev. Met ni aban ahö popuz irih het tooñin, darim Amip ni ba ou navatahan hezaek, nim ham herisinañ aban ahö popuz irih am het pim zaitivok tovai sameñ. Oñ ni horivoz irih heñiekanañ ba neverevahaek, petev nim loporih darim Amipuz zaitivok tovai sameñ, povoz aban okopuz irih hekez kaev ravotun. Ma ari modari batam aban ahö nariz irih nakez, oñ arimaus zaitivok sat em toogin Kristo ba ou avatahan hezari, petev pi ahö popuz irih ari ravat het pimauz zaitivok tovai sameg. ²³ Met God zum ahov etat pim rop meehan erat eñizah, povoz homet ganö aban modariz home betezavoz irih hepek hezavoz God nenapuz homet het sohopek. ²⁴ Nem bosir sau, met batam ari tair hegin God ari ba ou avatah-potam het Godinañ tin honeo sat em tohozei.

Añarab nae nap navariz ñetiv

²⁵ Met ari ñari añ tohai abuhol nav het main hezariz homet arim tat hepekezat ne darim Amipuz hahan hez-ñetiv arin añomaz toh bon, oñ darim Amipuz zakepivok ne tovai samoh, povoz nem hodadevokam epat arin añoman, ari

rekot hatevetet barotap batepekezao ev. ²⁶ Met petev dari Iesuz homet hezaritĩ honoñai ahoñ ou ravamah, povoz arim petev añahol ma abuhol nav hezatom het tohopeken tin ravohopan, pot ne homeamoh. ²⁷ Met ni aban añapunañ hezap, ma añ abupunañ hezap, pimaz kaev ravat navetetuz homeamoh, ma ari ro aban nari ma ñari añ tohai hez-nari amun arim añapuz ma abupuz mel totunei. ²⁸ Met ni nap nim abup ma añap bekē, povoz, “Horĩ ok teg,” pot aripin naañotũ, oñ honoñai povor kao añarab tat ñarohol batamaharitĩ ou ravamahan hateveteamoh, oñ main hezaritĩ honoñai poñ ou narav, povoz ne homet petev arim main hezatom hezei, pot arin ev añamoh.

²⁹ Nem bosir sau, ev ham eparah hekazao totoi bon tapan, povoz ari aban añahol bat hezarin epat añom, Met paru añahol bonori tinam darim Amipuz homet, pihar lopori manamahavoz zut, ari amun het tohozei. ³⁰ Met totoi mapotũ bon tapanez tah, povoz ari arim kapotak nap ñomahan iñir zakep tamegiri, zakep pov betet darim Amipuz homet pihar lopori manohozei. Ma ari navoz homet biñ pimau ravat hezari, ganõ biñ pov ritou etapan hezavoz darim Amipuz homet pihar lopori manohozei. Ma ari nonair nai ahotũ zum tat bizegin oraez-pori potuhõ ari rekot naeñizotũ, povoz nonair naitũ bonoriz zut het pimaz homet pihar lopori manohozei. ³¹ Met hamaroh nonair nai hezan eteamegitũ bon tapanezatũ ok, povoz tovai potuz homet ahoam zait totunei, oñ God nenapuz homet pihar arim loporizaro manohozei.

³² Met ari ham eparahazatuz homet het home midin tat honoñai tohopekez ne zait nat, povoz epat arin añom. Met aban añap bon pop darim Amip pim tohopanezavon etet pimaz biñ ravat hepanez homet rekot pi Amipuz gog nenavoz homet tohopan. ³³ Oñ paru aban añaholonañ hezari rekot pot natotuzari ok, oñ parum añahol biñ ravat hepanez hat ham eparahazatuz homevai, darim Amipuz gogovoz amun homeamahaek, ³⁴ parum loporizaroh home houlovokaro ou ravamah. Met añ abuhol bonori amun, darim Amip lopori manat pi nenapuz gogot tovai sohopenez zaitivonañ het mod navoz hom namee hez. Met añ abuholonañ hezari parum abuhol biñ ravat hepanez hat ham eparah hezatzuz homehot gogot tamah. ³⁵ Met ari añahol ma abuhol navotuz ahañ añoman, ari hatevetet tohopekezat homet ev arin añamoh bon, oñ eñizohoman ari Iesuz nonoroh tinam sohot, pi nenapuz gogovoz zaitivonañ tovai sohopekez homet ñeti epov ev arin añamoh.

³⁶ Met aban napur añ ñodep hepanepuh aban pop epat homepan, “Nem añ ñodep ne navotü, oñ nem mainoam het Godiz gogot tohom.” Met pot pi homepanepuh het maot pim añ ñod popuz ahoam zait tapan, povoz parup nae nap bapanez pov tin ok tapan, pot homeamoh. ³⁷ Oñ aban mod nap pimauz zaitivok epat hapan, “Met nem main het nem añ ñodep navotuz hodad ahov neeh hez.” Pot hapanepuh pimauhö Godiz gog nenañ tohopanez home nen povonañ hepanez aban pop amun tin ok tapan, pot homeamoh. ³⁸ Met aban nap pim añ ñodep am bapan, povoz

tin ok tapan, ma aban mod nap pim añ ñodep nav main hepanez pop pi tin mapov ok tapan, pot ev hamoh.

³⁹ Met añ nap pim abup biriri hepanen, pinañ honeo het rekot abü modap navotü, pot God hahan hez. Oñ pim abup ñomapan, povozahoh rekot pi abü modap bapan. Oñ betez hepanez nap navotü, oñ pinañ honeo Iesuz ñetiv hatevetet homehot hepanez aban nen pop rekot bapan.

⁴⁰ Oñ añ pim abup ñomapanen hepanez pop pim main am hepan, povoz biñavonañ pi hepanezap ok, pot ne homeamoh. Met nemaüz hodadevonañ ev menoh, oñ Godiz Pul Tinap nem loporih hezaek ne rekot ñetü moreg nao arin naañotü, pot homeamoh.

8

Parum God moregariz homet tooh

¹ Met paru añarab mod nari god rotap bonoriz akohol matut tahaek, bat em bizahan oraez-pori meñizohopanez homet anumai bareñ elamahporiz nañ modari zum tapan hat biamahan, añarab emat bat namahavoz homet ari epat neen at nañeg, “Met dari Iesuz homet hezari anumai poñiz nañ rekot bat nak ma nainotü?” Pot tepaek menat neen at nañegivoz homet epat arin añom. Met ari nari epat hameg, “Met paru rotap bonori ok, povoz dari rekot parumaz homet anumai bareñ elamahporiz nañ bat nohok.” Oñ ganö ari pot hat biñ ravat arimaüz abatañ bat hel batepek hezavoz epat ne arin añom, Met añarab arim Iesuz homet hez-mod nari pot hameg-hodad povonañ nakez-pori, “Evo, anumai

poñ nainotü,” pot hamah-poriz zakep tat masak metohopekezaek, arim Iesuz homeo badae batat hez-pov ahö ravohopan. ² Met arihanañ nari epat hahopan batah, “Met deim tin tovai sookaz hodadeo ahoam hez.” Met pot hahopanezariz hodadeo aviam hepanen, parumauz abatañ bat hel batohopanezaek tin naravotü, pot arin ev añamoh. ³ Met tairap God pim lopori map tin manovai sohopanez popuz puihö, “Okop nemop ok,” pot pimaz hahopan.

⁴⁻⁶ Met dari Iesuz homeo badae batat hezari anumai hameg-poñiz nañ nak ma nainotuz homet epat haom, Met paru Godiz hodad nat-añarab pori god rotap bonoriz homet epat hamah, “Met darim eñizohopanez abarah ma hamarrah ahö hezariz akohol ev.” Met parum pot moreg hamah-akö pori ahovokaro bitat matut tat bizahan oraez. Met dari parum hamah-pot nak, oñ epat hameg, “Met rotap God darim Papap hakez, met pi abarar hamarar nonair nai mapotü matut tahan hez, povoz pi nena-puz abatao bat hel batohok.” Pot dari hameg. Ma, “Darim Amip Iesu Kristo pi amun hezaek God piin mañahan, nonair nai mapotü matut tat dari tin hekaz kapotaz maup ravat hez,” pot dari pimaz hameg. Povoz dari epat hahodad hez, Paru añarab modari parum meñizohopanez homeamah-pori rotap hez-bonoriz parum lo-porizaroh moreg homet hat barotap batamah, oñ met God pi nenap rotap hez.

⁷ Oñ Iesuz homet hez-nari ev menoh-epovoz tin hodad nat. Met batam paru pori kris-masañ ahoam god moreg porihö meñizohopanez

hat mañ mañovai emooh, ma parumaz homet anumaihol bareñ elat mañarooh-poriz nañ bat paru novai emooh, povoz petev hodad modao bat Iesuz homeamahaek, anumai poñ am nohopanez ñaihet tat epat hamah, “Évo, god rotap bon moregariz homet anumaihol bareñ elat mañaramahaekanañ nañ bat nookan, God etehopanen añarab horiri ravat hek hez.” Met pot homeamahaek anumai nai am bat napan, povoz lop horirizaro ravat hepan. ⁸ Oñ dari anumair gipiz nookaz potü ma nainotuz potuhö eñizohopanen, Godinañ tin honeo ravat hek bon, oñ pinañ honeo hekaz kapot pat hez. Povoz God etehopanen, anumai hameg-poñ nain hekapuh dari tin naravotü, ma nohot hekapuh dari hori naravotü.

⁹ Met ari epat hameg, “Pe parum god hamah-okori rotap nakezari okeg, parumaz anumaihol bareñ elamahaekanañ nañ am bat nook.” Pot hat anumai poñ namegiri ev añomaz toh-epovoz homet hodad ravei. Met narah anumai poñ nohopeken, paru Iesuz aviam homeo badae batat hez-pori arin etet ganö paruhoen amun anumai nai bat napanepuh, lop horirizaro ravat epat homepan, Ae, dari hori ahov tat anumai haineg, pot homet loporizaroh hori ravapanepuh non horioroh sapan hezag, ari tin homei. ¹⁰ Met ni god moreg hameg-pori rotap nakez-povoz tin hodad hez-nap, god poriz homet anumaihol bareñ elat mañaramah-zei namakeh kohat sa lokat anumai poñiz nai bat nooken, nim mod Iesuz aviam homet het hodad povonañ nakezap nim tekezat etepanepuh, tair tapan batah? Met

peti pi amun nim tekezatam tat lokat anumai nai bat napan. Tapanepuh pim loporih honoñai ahov tat epat homepan, Oir arimau, ne anumai epei bat nohoek, ne god moreg napuz abatao ok bat hel batoh. ¹¹ Met ni god rotap bonoriz tin hodad het rekot anumai nai bat nookepuh, lop horiri naravotü, oñ nim mod hamohop Iesu pimaz ñomahan hez-pop dari Iesuzari god moreg poriz anumai nañ bat nainotuzari ev, pot homet hepanezaek nim tekezatam pi tat anumai nai bat napanepuh, lop horiri maot ravat ñodat non hori-orooh sohopan. ¹² Pot aban nim mod Iesuz aviam homet hepanezez pop, ba in balavi metekezaek pi nenap hori metekë bon, oñ Kristo amun taput hori metekë. ¹³ Povoze nem tohomazavoz epat homeamoh, Met anumai hamoh-poekanañ nai ne bat noman, nem mod nap neen etet nem tomazat tat hori ravapan hez, povoz ne ganö nem modap hori pot metoman ñodat hori ravapan hezavoz, ne anumai nañ pohazao nain hem, pot homeamoh.

9

Pol pimauz biñ ravahat ev

¹ Met nem ñetiv ev arin añomaz toh. Met ne ham aban ahö napuz irih het tovai emamohon pop nemaz korav ahop ravat hez bon, oñ batam ne darim Amip Iesun nem etañinañ etehoekanañ pim aposor abanap ravat pim gogot tovai samoh. Met ne pim abatavonañ gogot toohoek ari pimaz homeo badae bateg. ² Met aban mod nari paru epat hamah, “Pol pi Godiz aposor aban rotap bonop ok.” Pot hamahavoz ne home midin nat,

oñ arimatak emat Kristoz ñeti tinao añoohon, ari pimaz homeo badae bategivoz ne homet ari rekot parum hamah-pot nakaotü, oñ ne rotap pim aposor abanap ev, pot ari nemaz tin hodad hakez homeamoh.

³ Met paru aban, “Evo, Pol pi Kristoz aposor aban bonop ok,” pot hamaharin ev menat añooh-okot parun mañamoh. ⁴ Met ne darim Amipuz gogot tat eñizamohovoz homet, ari gipizor ivov amauam dei aposor abanari anohopeken hori ravapane? Evo, hori naravotuzao ok. ⁵ Ma paru aposor aban modarir Iesuz bosihol parum añahol Iesuz homet hezari bavizat, honeo pim gogot tovai zeisikaroh sat em tamah, ma aposor aban Pita amun taput tamah. Met paru pot tamahan Iesuz homet hez-añarab nari parumaz tin korav het gipiz manamah. Met dei parum tamah-pot tovai sook, povoz tin ravohopan. ⁶ Ma mod pori potam tovai sohopenen dei Banabas nenañariv deipim marañinañ moni gogot tat gipizor modatü batookan tin ravohopan, pot homeamegi? Evo, pot tookan tin naravotü. ⁷ Met ñai abanariz tamahat homei, parumauhö dimir givor gipiz zum tat bat nas, oñ ñai tovai samahan gavman ahorihö paru potü manamah. Ma aban mod nap pi gog ahov tat pim adas ñedeamahan hezaek, rapamahan pim gipiz tin potü belat namah. Ma aban mod bol kauholoz korav ravat hez-pop pi poriz apet gov bapulat namah. *(Met povoz zut Iesuz gogot tamahari tairari meñizat mañamah-pori gipizor modatü manohopenen tin ravohopan.)*

⁸ Met ev menoh-epov ne ham eparahazatuz hodadevonañ het hamahariz zut het menamoh

bon, oñ Baiñetinavoz Tepatak ⁹ batam Moses epat menahan hez, Met bol kau nari arim gogot tat uit uloñ mez tavohopanen, main ravohopanez porah, Paru uit ul nañ napan hez, pot homet parum gizañik birepenañ medemotunei, oñ bol pori gog pot tovai parum hañiv rekot am nohopan. Pot menahan hez. Met God pi bol kau nenariz homet ñeti epov hahan menahan heza? ¹⁰ Evo, oñ dei pim gog abanari ganö gin hek hezavoz homet okat hah. Met añarab adañik sat upai menat ñedeamah bon, oñ tokat gipiz rapat utap tapanen bat nohopanez homet gog ahot tamah. ¹¹ Met paru gipiz ñedeamahavoz zut ne arimatak emat, Kristoz ñetiv añoohon ari pimaz homeo badae batat hez. Met gipiz rapamahan belat namahavoz zut, ne eñizat gogot toohoekanañ ne amun hañiv gipizor modatü nanohopekez añooho? ¹² Evo, met modari arimatak emat eñizat Godiz gogot tamahan, ari hañ parumotü manamegivoz zut ne garos arin Godiz ñetiv añooh-epop amun neñizat nanohopekez arin añohotin, horiv ou narav tah narab. Oñ ne ari nai nanohopekez arin naañ, oñ ganö, “Pi nonair nai ahotü bohopanez hat Kristoz ñeti okov hamah,” pot hat ñeti povoz kaev ravepek hezavoz, nemauhö boi tat nem marañinañ gog ahot tovai nemotü bovai emamoh. ¹³ Met aban Godiz tup ahomakeh gogot tamahari añarab gipiz basat manamahan biamah-poekanañ parum nohopanezatü bovai samahavoz ari hodad haraveg. Ma pomakeh añarab anumaihol bat emamahan, aban arusik bizat bareñ elamah-pori, anumai poriz teri nañ bat namahavoz ari hodad hakez. ¹⁴ Met povoz zut

dei darim Amipuz ñetiv mañovai samegiri amun añarabon mañookan, hatevetehopanez porihö hañiv gipizor modatü dei anohopanen bat novai tohok, pot pimauhö hahan hez.

¹⁵ Met rotap batam ne arinañ hehon, ari gipiz ma mod nai ne arim aposor aban epop nanegitin, tin ravah narab, oñ ne nai nanepekez arin naañ. Ma petev amun ev menamohoe, ari nai bat emat nanepekez homet ne arin ev añamoh bon. Met ne amauam Kristoz ñetiv añoohon, ari nai nanan toogivoz homet biñ ravat hez. Met pot nem biñ ravat hez-pov bon tapan hezavoz homet epat arin añom, Met ne gin het ginaz ñomomaz tom, povoz gipizoz arin mañ naañotü. ¹⁶ Met nem Kristoz ñetü tinao haovai sat em tamohovoz homet nem abatao rekot bat hel navatotü. Met netauz zaitivok gog epov tovai samoh bon, oñ Godihö pim gogovok neñehan hezaek ne haovai samoh, povoz netauz abatao bat hel batomaz nonor bon. Met ne ñetü epov añarabon tin namañ tat bisin het toohovozatin, ui mai zakep God honoñai ahov ne netah narab. ¹⁷ Met netauz zaitivok nem gog tamoh-epov tohotin, ne gogovoz hañ ahov booh narab. Oñ darim Amip am ne gogot tat pim ñetiv añarabon mañohomaz hahan hezaek ne rekot kos rez namanotü. ¹⁸ Met ne gog epov tovai samohoe, hañ tin tairao bamoh? Met ne añarab meñizat gogot tamohovoz homet paru rekot gipizor modatü ne nanah narab, oñ ne pot nai nav amauam Kristoz ñetiv parun mañamohovoz ne biñ ravat hez-pov nem hañ tinao ok, pot haravat hez.

Mapori Iesuzari ravapanez zait tah

19 Met ne ham aban ahö napuz irih het pim zaitivok hamahat gogot tovai samoh bon, oñ nem zaitiv añarab mapori parum loporizaro borourapanepuh, Kristozari ravapanez hat ne paru maporiz gog abanap ravat pim ñetiv paru maporin mañovai samoh. 20 Met pot tohot ne Zuda añarab nemerinañ honeo hezarah paru Mosesiz ñetì katè menahan hezañ baval hat tovai samahaek ne paru Kristoz ñetiv amun hatevetet pimaz homeo badae batapanez hat paru porinañ honeo het parum ñetì katè poñ baval hat tovai samoh. Met Mosesiz ñetì katè poñ baval hat tovai sohot Godiz etañik ne aban tinap ravom, pot ne hom namee. Oñ paru Zuda nem pori ñetì poñiz eñatak samahaek, Iesuz ñetiv hatevetet barotap batapanez homet, ne parunañ honeo hez-porah parum tamah-taputam tohot pim ñetiv parun tin badede mañamoh. 21 Met pot tamohovoz zut, añarab Zuda bon patari Mosesiz ñetì katè poñ hat navet hezarinañ ne honeo hez-porah ñetì poñiz nao nat, oñ pat poriz tamahat am tohot Iesuz ñetiv parun mañamoh. Met ne Godiz hahan hez-poñ elat horì nañ tamoh bon, oñ añarab pat porinañ het Kristoz ñetiñiz homevai sohot, paru pat porin mañoman paru tin hatevetet pimeri ravapanez hat, ne parum tamahatam tamoh. 22 Met paru Iesuz homeo badae batat hez-nari poñir kañiz homet ganö Godiz etañik horì ravapan hezavoz zuam ñaihet tat hez-porinañ ne hez-porah, parunañ ne honeo tin het parum tairañiz homet ñaihet tamah-poñ ne amun nat het paru pimaz tin homeo badae batat kez tat hepenez hat, ne pim ñetiv am mañovai samoh. Met añarab

paru pot non naoror naoroh tovai samah-porinañ hez-porah ne parum gog abanap ravat het tamahat am tohot, paru narizaro Iesu Kristoz homeo badae batapanez hat, parum non naoror naoroh tovai samahat tohot pim ñetiv parun mañamoh. ²³ Met parunañ ne het tamoh-pov upai tamoh bon, oñ Iesuz ñetiv zeisikaroh map an pap manat hepanen, dari maporizaro homeo badae batat hekan God pim au hakahan hezao anohopan.

Dari kez tovai sookaz ñetiv

²⁴ Met ñeti mod nao ev arin añom. Met aban nari tin nai bapan hat porü hat sapanez poriz mapori tin poi navotü, oñ tairap kez tat patao porü hat garos ravapanez nen pop tin poi manapanen bapan. Met paru pori kez tat porü hat samahavoz zut ari Iesuz nonoroh samegiek, kez tat tovai sohopeken, tokat God hañ tin nañ pimauhö ari anapan. ²⁵ Met paru aban modarinañ porü hapanez tamah-pori zeitak betezam nakez, oñ aliz mapoñik parum hatahav helok tat heriñir aboi toh toh ravat hepanen, kez tat tin poi bapanez hat orah rezah zu tat porü hamah. Met pei parum bapanez homet porü hat samah-poi zuam hori ravat bon tapanezai ok, oñ darim kez tat tin tovai sookan anapanez hahan hez-poñ bon nat pohao tin het hepanezañ ok. ²⁶ Met ne amun betezam etevaiam samoh bon, oñ parum kez tat porü hamahavoz zut tokat God tin poi nanapanez ne homet pim nonoroh kezao porü hat samoh. ²⁷ Met añarab modarin Godiz nonoroh sohopanez mañovai emoohon non pooroh hasamah, oñ ganö pot toohoekanañ ne hori nao toman, God tin nai

nanan tapan hezavoz homet, nem herisiz zaitivoz berevamahat nat, oñ nemaüz tin korav het pi tin poi nanapanez hat pim nonoroh porü hat orah rezah samoh.

10

Israel añaraboz toohat natotü

¹ Met ari Zuda ok hezarin epat añom, Batam darim iz mimiholoz toohat ari hodad. Met Moses paru iz mim pori Izip zeisik hehaekanañ baverevahan, un ahö nat parum garosik nonor mañairat soohan, paru un potaz eñatak sohot iv havë ahov okat epat tahan tin ñarat sah. ² Pot batam unitaz eñatak iv havevok ñarat sahaek, darim iz mim pori Mosesiz irih het pim mañohopanezat tohopanezari ravah. ³ Met paru iv havë pov ñarat sat hehan, Godiz Pul Tinap parum gipiz mana hameg-pokap manooan novai sooh. ⁴ Ma God hahan hel ahovokanañ iveri berevoohan, paru mapori iv pori holat nohot heh. Met hel ahö povok pot tat meñizoohavoz kapot Kristo pi het meñizooh. Met pi parunañ honeo het zei ñai ñaisik soohan meñizovai sooh. ⁵ Met God pot tin tat meñizat gipizor ivov manoooh, oñ paru tin tovai emoohan pi parumaz biñ ravoooh bon. Oñ hori tooh, povoz pi hahan maporizaro ñomahan parum heriñ ham nonair nai bon porah oraeh.

⁶ Met pot parum loporizaroh zait horiñiz homet toohavoz zut, dari amun taput hori tat ñomook hezavoz homet hodad tinao bat hekaz ev hamoh. ⁷ Met paru nari god moregariz homet parum akohol matut tat biohapuh, pori meñizohopanez mañ mañoooh. Met pot parum toohavoz ñetiv epat

menahan hez, Met paru god moregariz biñ ravat, gipizor ivov nohot bal hat hodad horivonañ het daat mezooh. Pot menahan hez, oñ parum toohat ari tovai totunei, pot arin ev añamoh. ⁸ Met pot paru daat mezat hori tat betezam nae nari bohot hehan, God hahan añarab map ahovokaro 23 tausen aliz honesik ñomat oraeh. Eñarohol, parum hori tooh-pot dari natotü, pot ev arin añamoh. ⁹ Met narah paruti honoñai nao ou ravahan paru nari hori tat Godiz lop horizaro ravat, pi parumaz korav hepanez hahan hezavoz unun manat epat piin mañah, “Oir arimau, tairaiz ni naeñiz teñ?” Pot ñeti horiv piin mañahan hamalehol ahoam ou ravat menahan paru ñomah, oñ dari parum hori hah-taput ñeti hori nao pimaz nakaotü. ¹⁰ Ma mod narah paru nari orah rezah Godiz kaev ravat pimaz ñeti horiñ haohan, pim enzolip meehan erat paru men ñomah. Met dari parum hori haoh-pot nakaotü.

¹¹ Met batam paru pori hori ahoñ tovai emoohan God hañiv metooh-ñetiv pim tepatak menahan hez, povoz petev darim Amip maot erapanez aliz metes totoi ravamah-eparah, dari ev hez-eperi ganö parum tah-taput hori tohok hezavoz ñeti epov rekö hat hodad tinavonañ het tin tovai sohok. ¹² Met ni nap epat ganö hakë, “Ne Kristoz tin homeo badae batat kez tat hezaek, rekot hori nao natotuzap ev.” Pot hakezap ganö ni ñodekë hezavoz nim hekezavoz tin korav ravat hekë. ¹³ Met honoñai tairañ ariti ou ravamah-poñ, ma hori nañ tohopekez hat Seten moreg etamah-poñ ari nenariti ou ravamah bon, oñ

dari añarab maporití poñ ou ravamah, oñ God poñ darití ou ravamahavoz homet eñizohopanez hakahan hez. Met ganö honoñai poñ, ma moreg etohopanez poñ map ahö ravat ritou etapanen ñodepek hezavoz God eñizohopanen, ari kez tat rouvat tin hepekez nonor añairohopanen, non tin pooroh sohopekez bakez avatohopan.

Kristoz ñetivor pei mod nariz ñetiv

¹⁴ Nem modari, ganö Israel añaraboz batam toohat ari tat ñodepek hezavoz homet maot epat arin añom, Met akohol zihavenañ bitat biamahporir pei modari meñizohopanez homet, mañ mañovai gogot tamah-pov kos rez manat hezei.

¹⁵ Met ari kut bonori ok, povoz añomaz tohepovoz arimauhö tin homet, Rotap ma moreg ev, pot an tat hodad tei. ¹⁶ Met dari topourat medevor ivov namegirah, dari ivov bat Godin ñeti biñao mañat, Iesu Kristo pim uveo darim horiñ ol betehavoz homet, iv pov bat namegipuh pinañ honeo dari ravat hez, pot tameg-pov unun manegi? Ma berë nat bapezat anamahan, pim heris darimaz bahori batahavoz homet namegipuh, pinañ honeo dari ravamegivoz ari tin hom namee heza?

¹⁷ Met beret bat bapezat anamahan, dari mapori namegiek pim herisiz zut togü honet ravat hez.

¹⁸ Met paru Israel neneri Godiz homet anu-maihol arusik bizat bareñ elamah-poriz anumai nai bat namahaek, Godinañ honeo ravat hez.

¹⁹ Met ev menoh-epovoz zut paru nari parum god moreg pori meñizohopanez hat togü manat, mañ mañohot anumaihol bareñ elat mañaramahpori amun rotap Godiz zut hakezan paru tamaha?

Evo, ne pot homet epov namen. ²⁰ Oñ epat homeamoho, parum god poriz togü manat homet tamah-pov God rotap poputi samah bon, oñ Setenir pituholoti samah. Mai oo, hori ahov ok tamahaek, ganö ari Seteniz porinañ honeo ravat anumai nañ nepekepuh, hori ravepek hezavoz homet ev arin añamoh. ²¹ Met ari darim Amip ñomahavoz homet topourat medevor ivov nameg-okori pot nepekezaekanañ, maot sat Setenir pituhol paru meñizohopanez homet, anumaihol bareñ elat mañaramah-zei poñik sat parunañ honeo topourat anumai poriz nañ nohopeke? Evo, povokaro bahoneo batat narah darim Amipuz homepek, met mod narah Setenir pituholoz homepek. Met hori pot tohopeken, ²² darim Amip epat homepan, Met ne paru matut metoh-nen epopuz hom namee, oñ mod betez okori nenañ bahoneo bavatamah. Pot arimaz homepanezaek lop horiri ravat hepan. Met darim kezao aviam, oñ darim Amipuz kezao ahö hez, povoz ganö pi arimaz mogao tapan hezavoz god moreg poriz ze demat bizahan hez-poñik ari lokohotunei.

Godiz abatao bat hel batohok

²³ Met nari epat hamah, “God darim natotuz ahaio nak hez-poñ dari rekot am tovai sohok.” Met paru pot hamaharin epat mañom, Rotap ok ari hameg, oñ darim tookaz tairañ darim modari nameñizotuz poñ dari natotü, ma dari Iesuz homeo badae batat hezaek tairañ tovai sookan, bakez naavatotuz poñ dari natotü. ²⁴ Eñarohol, ni nap nim main tin hekezavoz hometun, oñ orah rezah nim mod Iesuz homet hez-pori amun

meñizohot tair metohopeken, tin tovai sohopenez nen povozahar homehozei.

²⁵ Met ari gipiz natü bepekez hat maketak sat etepeken, anumai nañ bizapanen oraepan, povoz home midin tat anumai epeñ god moregariz homet bareñ elahaekanañ nañ ma taekanañañ ev? Pot anumai poñ bizat hepanez popun at mañotunei, oñ am zum tat bat emat rekot nepek.

²⁶ Met epat menahan hez, Ham eparah map hezatur hezari darim Amipuzatü ok. Pot menahan hez, povoz anumai natuz kapot tin hodad nat hekaz potü rekot am bat novai sohok.

²⁷ Met aban mod nap Iesuz hom namee hepanez popuhö, ari pimatak sat gipiz nepekez añapanen ari sepekez zait tepek, povoz sat pinañ honeo toutat pi anumai nañ anapanen nepekez tat poñiz, “Taekanañañ ev,” pot piin at mañotunei, oñ am bat nei. ²⁸⁻²⁹ Oñ ari mod napuz zeimakeh gipiz nepekez hat lokat toutat hepeken, anumai nañ anovai epat hapan, “Anumai anamoh-epeñ god moregariz homet bareñ elahaekanañ nañ ev.” Pot bar añapan, povoz ari bat notunei. Met ari hamoh-poñ bat nohopekezaek, poñihö ari bahorï naavatotü, oñ aban poñ anat bar añapanez pop arim nepekez povon pi etet loporï horï ravat, Ae paru Iesuz homet hez-eperi ne anumai okoñiz kapotaz parun bar mañohon horï tat am bat nah. Ganö pot homepan hezavoz ari nainotü. Met ni nap ev menoh-epovoz homet epat hakë batah, “Met modapuz lop horirï ravapanez povohö nem tomazat nañairapanen etet hodad ravoma? ³⁰ Evo, oñ nem nomazañiz garos Godiz biñ mañom, povoz mod nap nem nomaz tin

poñiz homet home horiv bapanez pov tin bon.” Pot ni nap hakë batah.

³¹ Eñarohol, orah rezah gipizor ivovor tairai nohopekez, ma mod tairao tohopekez arimauz zaitivok tovai nasohotü. Oñ tair tohopeken, Godiz abatao modariz etañik ahö ravat hepenez nen povozahar homevai sohopek. ³²⁻³³ Met ne añoh-epat tovai samohok nemaus zait tamoh-potam nat, oñ modari Godiz homeo badae batapanen pi pimeri bavatapanez homet, nem zait pov bat hor batat tovai samoh. Eñarohol, nem tamoh-potam ari tohot añarab Zuda narinañ hepek, ma Grik añarab narinañ hepek, ma Iesuz homet hezporinañ ari hepekezarah, ganö ari nao tepeken nap etet hodad horiv bat ñodapan hezavoz homet tin tohozei.

11

¹ Eñarohol, met ne Kristo pim tin tovai sohavoz zut ne taput ne toohon, ari et hareog-potam tohozei.

Dasir mañeo haovai tohopanezat ev

² Met batam ne arinañ honeo het dari Amipuzariz tameg-ñetiñ añohon, ari hatevetet bat heg-poñ unun naman, oñ am baval hat tamegivoz ne homet arimaz biñ ravat, “Tin ok tameg,” pot arin ev añamoh. ³ Oñ epovoz ari tin hodad tepekez hat ne menomaz ev toh. Met God pi map ahop hezan pim irih Kristo hez. Met abanari Kristoz irih hezan pi parum gagao ravat hez, met abanari parum añaholoz gagao ravat hez. ⁴ Povoz epat añoman ari hodad ravei. Met añarab Kristoz homet topourohopanez poek aban

nap koekas mevizat het baiñetinão hapan, ma mañeo hapan, povoz aban pop pimauz abatao bat hel batapanezaek, Kristo pim gagao ravat hepanez pop batu batapanezat ravapan. ⁵ Ma añ nap tapurah añarab modariz ñaravatak het pim gagavok dim terir bat kopeo namañat het Godiz ñeti nao hapan, ma mañeo hapan, povoz añarab modari pimaz epat hapan, “Met añ okop pimauz abatao bat hel batat, tin pim abupuz irih hepanen, abup pim gagao ravat hepanezat narav.” Pot pimaz hapanezavoz pim abup batu batapan. Met añ nap hori nao tamahan, modari pim gag taet map elamahan modari eteamahan pi tu ravat hezavoz zut, añ gag kopeo namañat hepanez pop tu ravat hepan. ⁶ Met añ nap pi dim terir bat gagavok kopeo mañatat Godiz ñetiv hapanez hamoh-epovoz kaev ravapan, povoz pimauz gag taet map elat añ hori tamahan, meelamah-poriz zut ravapanezaek tu ravat hepanen tin ravapan. Oñ pi pot elat tu ravapanez zait nat hepan, povoz hodadeo tin bat añarab modarinañ Iesuz homet topourohopanezarah, dim teriranañ pim gagavok kopeo mañatatahö ñetiv hahopan, ma mañeo hahopan.

⁷⁻⁹ Met ari hodad, God añapuz elapop batizat abanap matut nat, oñ abanapuz elapop bat añap matut tah. Ma añap tin hepanez homet abanap matut tah bon, oñ abanap pim main hehan, “Pim meñizohopanez añ nap matut tom,” pot hat añap matut tah. Povoz ari abanari epat homepek, “Dei Godiz zut ev matut etahan hez,” pot hat Kristoz homet topourohopekez porah, arim gagañik koekañ nameviz hepekezaek ari pim irih

tin hakez, pot ou ravat hepan. Oñ añap abanapuz herisikanañ ou haravah, povoz abanari parum añaholoz koravori ravat hezaek, añahol parum gagañik kopeñ mañatatahoh hepan. ¹⁰ Met pot tapanezaek abanariz irih paru tin hez, pot ravapan. Tapanen enzolihol etet hepanezaek, paru amun biñ ravat epat homepan, Añ okori tin parum abuholoz irih hez, pot homepan. ¹¹ Met abanari main ma añahol parum main pot tovai sookaz God nak, oñ dari nae nap meñizovai sookaz hahan hez. ¹² Met batam añap matut tapan hat abanapuz elapop batizat matut tahan ou ravahaekanañ, añahol parum rohol batamahan ou ravat abanari ravamah. Oñ dari abanarir añaholor nonair nai map hez-epotuz kapot God nenap ravat hez.

¹³ Met ev at añomaz toh-epovoz arimauhö homet an tei. Met arim Iesuz homet topourohopekez-porah añ nap pim gagavok kopeo namañat het am bal hat Godin mañ mañapanez pov tin ma hori? Evo, pov horiv ok. ¹⁴ Met darim tameg-epov ari hodad. Met aban napuz gag taet añaholozañiz zut toveam er horapan, povoz modari piin etet epat hapan, “Bonaiz pim gag taet tove okataz pi tu ravat elapan.” Pot pimaz hapan. ¹⁵ Oñ añaholoz gag taet toveam er horat hepanen, paru etet biñ ravat hepane pov, “Parum red tin nao ok,” pot hameg. ¹⁶ Met añaholoz gagañiz ñeti ev menoh-epov ni nap hatevetet kaev ravat ñeti modao hakez popun epat nañom, Met dei Iesuz aposor abanari, ma Iesuz togü mod mapoñik hezari mod nao nat, oñ ev menoh-tapü epat haovai samegin añahol

parum gagañik kopeñ mañatamah.

Gipiz tinam gamö narezavoz mañah

¹⁷ Met ari topourat Godiz abatao bat hel batohot arimau tin nae nap meñizameg bon, oñ hori tameg, met pot tameg-ñetiv hahan ne hatevetet biñ narav. ¹⁸ Met garos arin epat añom, Met nari ev emat neen epat nañah, “Met paru Korin añarab Iesuz homet hezari pim abatao bat hel batapanez hat topourat tin tamah bon, oñ nae nari ser hat berat nari main nari main ravamah.” Met arim tameg-ñeti pov ev emat nañahan ne hatevetet, Peti rotap ok nañah, pot homet hez. ¹⁹ Met pot ser hat main main ravamegiek, ari nariz hodad ahovonañ het tameg-pov ou ravanen añarab modari arimaz, “Darim hodad ahovonañari ok,” pot hahopanez homeamegi? Evo eñarohol, ari horiv ok hat main main ravameg. ²⁰⁻²¹ Met pot main main ravat ari topourat, darim Amipuz homet gipiz namegirah, arim gipiz arusik bizat tinam gamö rezat nae nap manat nameg bon, oñ gipiz ahoam bat emamah-pori nohot hezan gipiz bon emat hezari ginam hez. Ma nari bain ivov ahoam bat nohot rumuramah. Pot tamegipuh ari darim Amipuz homet gipiz nameg bon, oñ arimauz homet nameg, pot arin ev añamoh. ²² Nem modari, met arim zeï het gipizor ivov nohopekez poñ bono? Evo, zeï poñ hakez, povoz ari ahoam namegiri garos poñik sa lokat het nohotahoh emat topourohopek. Met ari topourat ev menoh-epat tamegiek, Kristoz homet togü manat nameg-pov batiu tiu batameg. Ma ari mod gipiz bonori naman tamegin paru tu

ravamah. Eñarohol pot arim tamegivoz ne homet, “Ari tin tameg,” pot arimaz haoma? Evo, “Hori ahov ok arim modari metameg,” pot ne arin ev añamoh.

Medevor ivov nohopanezat mañah

Matiu 26:26-28; Mak 14:22-24; Ruka 22:17-20

²³ Met ari hatevetei, darim Amip batam epat neen nañahaek ne arin haañoh, oñ petev maot ne ev añomaz tohog, ari tinam hatevetet hodad ravei. Met darim Amip bapanez Zudas ñai abanarin mañairah-kutur potak garos pim mañairooh-abanarinañ honeo toutat het gipiz noohapuh beret bat, ²⁴ Godin biñ mañat bapezat paru manat epat mañah, “Met nem aboi ev, met nem abö epei arim horivoz hañiv ravapan, povoz petev kapot tat nat nemaz homet am tokat novai sohozei.” ²⁵ Pot pi mañat paru manahan novai pi bain ivov kapurah mañar biihan hehaek bat parun epat mañah, “Met Godiz au hahan hezat non mageior ou ravapanez ne nourapanen, nem uveo non hamoh-poorö ba ou batapanez homet bain iv epov ari anom. Povoz petev bat nepekepuh, tokat nemaz homehot topourohopekez porah bain iv epov epat nohopek.” Pot darim Amip hat manahan paru bat nah. Pot darim Amip neen nañah. ²⁶ Povoz ne epat arin añom, Met ari pimaz homet topourat beretar bain ivov nohopekezarah, Iesu darim horivoz kakam ahov hatevetet ñomah-pov ba ou batohopek. Povoz am togü manat nohopeken pi maot erapan.

Amipuz beretar bain ivov tin nohok

²⁷ Povož nem modari epat arin añom. Met aban nap ma añ nap pim ñomahavož tin hom namee het, darim Amipuz beretar bain ivov napanez pop pim aboir uveo ok batiu tiu batapan. ²⁸ Povož ganö ari betezam nohopek hezavož, garos ari nap nim nem loporih homeamegivož tin an tat home hori nao hepan, povož pov betepekepuhoh rekot darim Amipuz homet beretar ivov bat nepek. ²⁹ Oñ nap pot nat hepanepuh, darim Amipuz herisik metahan, pi darimaz ñomahavož kapotaz hom namee kutam het, berë potar iv pov am bat napan, povož Godiz etañik tin narav tapanen hañ horiv metapanezat ravapan. ³⁰ Met arim ñaravatak añarab nari taput tat betezam tin hom namee het bat namah, povož petev pori lamao bat sikö tat hez, met mod nari amun taput tat hañomah. ³¹ Oñ ari pot nepekez homet garos arimauhö arim loporizaroh hepanez poñ an tat home horiñ betepekepuh, pim ñomahavož tin homet nohopek, povož Godiz etañik arim hori nañ ou narav tapanen piuhö ari hañ horiv nae-totü. ³² Met tairaiž okat tamegin ari hañ horiv etamah pot hometunei, oñ añarab Godiz hom namee het tovai samah-pori tokat hañ horiv metapanen, pohao hori ravat hepanezaek ganö dari parunañ honeo hori ravat hek hezavož, petev hori tameg-pori maot hodad tinao bat pim nonoroh tin sookaz hat hañiv ok etamah.

³³ Povož nem bosir sau, ari darim Amipuz homet topourepekez porah, ari garos emat hep-ekez pori am hepeken, modari emapanenahoh ari mapori togü manat gipiz potü bat nepek.

³⁴ Met aban nap ma añ nap gin hepan, povož ganö

topouravok sat ahoam napan hezavoz, garos pimauz zeimakeh natü tinam hainapanepuhoh, emat arinañ honeo topourapan. Met ari topourohopekez porah, ganō nari gipizor ivov ahoam napanen modari nain hepanen, arim topouramegpov hori ravapanen God hañ horiv etapan hezavoz, mapori topouratahoh nepekez ev añamoh.

Met arim ñetiñ menat at ñe nañeg-mod poñiz petev ne ev namenotü, oñ ne arih emomaz porahahoh ñeti mod poñ arinañ honeo het bade de añohom.

12

Pul Tinap kez navor nao anamah

¹ Nem bosir sau, met Godiz Pul Tinap dari pim gogoñ tovai sookaz hat, kezañ main main anamah-poñiz ari tin hodad tepekez hat ev añomaz toh. ² Met batam ari Godiz hodad nat heg-porah, Seten moreg etoohan, god rotap biriri nakez-pori arim ahoi bavatat toogiek, ari orah rezah non horioroh avasoo. ³ Met batam ari pot hegivoz ne homet epat arin añom, Aban nari honep honep emat arin epat añohopan, “Met Godiz Pul Tinap nenañ honeo hezaek, ne pim ñeti rotapuv arin ev añamoh.” Met pot paru arin añohopanezaek, ari tair tat aban poriz hapanezao hatevetet tin an tat parum kapot hodad tepek? Met Godiz Pul Tinap aban nap rotap hameñizohopanez popuhö rekot, “Iesu pi horip, God meepanen horiek sapanezap ok,” pot nakaotü. Ma aban napuh Pul Tin Pop bon hepanen pi, “Rotap Iesu darim Amip ok hez,” pot rekot nakaotü. Met aban nari ñetiñ añohopanen,

ari poriz añohopanezat hatevetet tin an tat hodad tepekezao ev arin añoh.

⁴ Met Godiz gogoñ main main tookaz hat pim Pul Tin Nenapuhö kez navor nao dari anamahan tameg. ⁵ Ma dari gog navor nao tovai samegiek, mod napuz homet tameg bon, oñ darim Ami nenapuz homet tovai sameg. ⁶ Met Godiz gogot main main tovai sameg, oñ pot tamegivoz mau mod nap naek nakez, oñ pi nenapuhö eñizamahan tovai sameg. ⁷ Met dari pim añarab mapori tin het nae nap meñizohot hekaz hat, pim Pul Tinap nap nim nem main main anahan darim loporizaroh het hodadeo anat kez navor nao anamahan, pim gogot tovai sameg. ⁸ Met Pul Tin pop darim loporizaroh anahan hezaek, aban nari meñizat kezao manamahan, Godiz hodad tinavoz kapot paru añarab modarin badede mañamah. Ma mod nari kezao manamahan, Godiz hodad tairañ dari bat tookaz homet hez-poñiz hodad tat paru añarab modarin mañamah. ⁹ Ma mod nari Pul Tin Nen Tapupuhö Iesuz homeo ahoam badae batat gog ahö nañ tohopanez kezao manamahan tamah. Ma mod nari lamari batin batohopanez kezao manamahan, gog pot tat lamari batin batamah. ¹⁰ Ma mod nari Pul Tin Tapupuhö kezao manamahan, paru red ahö añaraboz rekot natotuz-poñ tamah. Ma mod nari Godiz ñeti nao modarin mañapanez kezao manamahaek tinam mañamah. Ma mod nari kez nao manamahan, paru añarab modariz tamahavon etet, “Rotap Pul Tinapuhö okop meñizamahan tamah,” ma, “Setenihö hodadeo manamahan okat tamah,” pot etet an tat hamah. Ma Pul Tin

Tapupuhö darim mod nari kez modao manamahan, modariz ñe parum hodad nat hez-nañinañ hamah. Ma mod nari kez mod nao manamahan, ñe parum hodad nat hez-poñinañ hamahan, mod pori kapotaz hodad ravat parumovonañ borourat bar mañamahan añarab hateveteamah. ¹¹ Met Godiz Pul Tin Hon Nen Popuhö pimauz hodadevok eñizat kezañ anamahaek, aban nap kez nao manamah, met mod nap kez mod nao manamah, potaharam tat eñizohot hez.

Dari Kristoz heri honas ravat hez

¹² Met aban napuz herisitü zut tat epat arin añom. Met pim heris honas, oñ eñañir marañir etañir modatü pat pat hez. Met povoz zut dari Kristoz homeo badae batat hezari heri honas ravat hez. ¹³ Met dari Zuda añarab, ma mod nari Grik añarab patari, ma nari parumauz zaitivok sat em tamah, met mod nari aban ahozi zum metahan parum irih het itir as metohot hezari, met dari mapori Pul Tinap anahan hezaek, dari Kristoz heri honas ravat hez.

¹⁴ Met dari Kristoz heri honas raveg, povoz ari tin hodad tepekez ñeti epeñ añom. Met napuz herisik eñañir marañir etañ map main main matut tahan hezaek, nap nim gogot tamah. ¹⁵ Met aban napuz eñ nasihö gizas ravat epat hapan, “Ne maras bon, povoz heri epesik naketü.” Pot eñas hapanezaek, rekot pim heri pos betet main ravapane? Evo, am heri posik hapan. ¹⁶ Ma aban popuz hat kap naehö epat hapan batah, “Met ne etao bon, povoz ne heri epesik am hat kapoe hemaz ne kaev.” Pot hat kap poe hapanezaek rekot pim main naravotü, oñ heri posik honeo

am hepan. ¹⁷ Met aban napuz herisik et nenañ hepanen, pim hat kapoñ bon hepan, povoz tair tat pi ñetiñ hahopanen hatevetehopan? Ma pim herisik hat kap nenañ hepanen, pim batarop bon hepan, povoz tair tat pi ulagĩ navor navon hatevetehopan? ¹⁸ Evo, met menoh-epat napuhö rekot natotü, oñ God pimauz zaitivok tinam darim heriñ matut etahan hezaek, eñar mar ma etañir hat kapoñ map tin parum gogoñ main main tamah. ¹⁹ Met darim heriñ et nenañ ma hat kap nenañ hehan, eñar mar, ma modatü honeo matut natatin darim heriñ rotap hez-epat ou narav tah narab. ²⁰ Oñ pi tin darim heriñik eñar mar, ma mod mapotü main main matut etahan parum gogoñ main main tamah. Met povoz zut dari Kristoz añarab main main gogot tovai sameg, oñ pim heri honas dari ravat hez.

²¹ Pot pi matut etahan dari hez, povoz aban napuz etavohö rekot marasin epat namañotü, “Met ne tin eteamohok ni naneñiz hez, povoz ni betezam heri epesik hezag, betet sa,” pot namañotü. Ma pim gagavohö eñasikaron epat namañotü, “Met ne tin homeamohok arip naneñiz hez, povoz heri epes betet sei.” Pot gagavohö eñasikaron namañotü. ²² Met darim heriñik nañ gogoñ aviam tamah, oñ dari poñ rekot betekan sapan, povoz darim heriñ tin naketü. ²³ Ma darim heriñik pei tairañiz dari hom namee hez-poñiz dari am tin korav hez, ma tairañ añarab modari et narezotuz homeameg-poñ bamezat ba iz batameg. ²⁴ Oñ darim heriñiz abö nañiz homet tinañ ok homeameg-poñ dari ba iz navat. Pot God darim heriñ matut etahan hezaek, darim

heriñiz abö nañiz hom namee hez-poñiz dari am tin korav hekaz hodad pov anahan hez. ²⁵ Povož napuz heris rekot berat main main het tovai nasohotü, oñ pim heri posiz aboñ orah rezah nae nap meñizovai samah. Povož zut dari Kristoz añarab pim herisiz zut ravat hezari taput nae nap masak metat meñizovai sohok. ²⁶ Ma napuz herisik abö nai kakamao tapan, povož heri maposik kakam pov hatevetehopan. Ma heri posik abö nai hori ravat hepanezaekanañ maot tin ravapan, povož heri pos map biñ ravat tin hepan. Met povož zut dari Iesuz añarab pim heris ravat hezaek taput tovai sohok.

²⁷ Met ari mapori Kristoz heris ravat hezaek, ari honep honep pim eñar mar pot raveg. ²⁸ Tat ari Iesuz añaraboz toguñik gogoñ main main tameg. Met God dei pim aposor abanari ba avatat pim gogovok bagaros avatat eñehan hez, met deim tokat propet aban pim ñeti nao mañamahan, hatevetet añarab modarin badede mañamah-pori ba ou batahan hez, met poriz tokatiri paru aban darim Amipuz nonoroh sohopanez tin modarin mañamahari ba ou batat meñehan hez. Met poriz eñatak paru red ahö añaraboz rekot natotuzpoñ mañairamahari, ma añarab lamao tamahari batin batamah-pori, ma parum modariti honoñai nao ou ravamahan tin meñizamahari, ma togü poñik añarab tin hepenez korav ravat hezari, ma ñe hodad nat hez-poñir kañ hamahari, map pori God parum gogoñ main main tohopanez ba ou batat meñehan hez. ²⁹ Met dari Iesuz añarab mapori pim aposor añarab ba avatahan heza? Ma dari maporin God ñeti

nao añamahan hatevetet propet añarab ravat het modarin ñetiñ mañamegi? Ma dari maporihö darim Amipuz nonoroh tin sohopenez darim modarin mañamegi? Ma dari maporihö red ahö nañ modarin mañairamegi? ³⁰ Ma dari maporihö modari lamao tamahan batin batamegi? Ma dari maporihö ñe mod darim hodad nat hez-poñinañ hamegi? Ma ñe poñinañ hamahan dari maporihö darimerin kapot tin hodad ravapanez bar mañamegi? Evo, met darim heriñik hez-mapotü main main tamahavoz zut, dari amun pim gog navor nao taput main main tovai sookaz ba ou avatat eñehan hez. ³¹ Met Godiz Pul Tinap kez poñ anahan hezaek, ñeti ev menoh-epeñiz homehopekepuh, kez tairañ ari bat añarab modari tin meñizohopekez poñ anohopenez zaitivonañ piin mañ mañohozei.

Darim modari lopori manookazao ev

Oñ kez poñinañ tohot non tin modañ ritou metat hez-pooroh sohopekezao ev menomaz toh.

13

¹ Met non tin modañ ritou metapanezaoroz ñetiv ev. Met dari ñe añarab modariz hamahmod nañ, ma enzoliholoz hamah-ñe poñ tin haokapuh darim añarab modariz zakep tat lopori naman tohok, povoz God hatevetehopenen, ñe tin haokaz poñ betezam tibiv bapap menamahavoz zut dari hahot hek. Ma tenaver ñedet nameñ am uramahan ñeo ganö hamahavoz zut dari ñe poñ betezam hahot hek. ² Ma dari God pim ñetiv añohopenen tin añarabon mañook, ma pim tokat tohopenez kilam homeamah-kap

poñ tin hodad tookapuh, darim modariz zakep namet hek, povoz God hatevetehopanen darim añarabon mañookaz poñ, ma tin hodad tookaz poñ map betezañ ravat hepan. Ma dari Kristoz homeo badae batat het rop nao pat naek sat hepanez au mañakan, mañakaz poek sat hepan, oñ darim modari lopori manat nameñiz hek, povoz God darin etepanen añarab betezari ravat hek. ³ Ma añarab modari nonair nai bon hepanen darim nonair nai mapotü manookan, parum bohopan, oñ paru poriz zakep namet hek, povoz tin nonair nai manookaz povohö rekot eñizat hañ tinao bookaz naanotü. Ma darim añarab modariz zakep tat loporizaro naman hekapuh, Kristoz ñetiv haokan mod nari kaev ravat itiñadek baevetepanen ñadat ñomohok, povoz God etet, “Parum modari lopori namanari ok,” pot hat dari pot etohopanezavoz hañ tinao naanotü.

⁴ Met aban nap añarab modari lopori manat meñizohopanez povonañ hepan, povoz pi mod porinañ honeo tin het napuz zuam mogao natotü, oñ mapori masak metohot, parum nonair naitun etet zait tat lop horiri naravotü, ma pimauz abatao bat hel navatotü. ⁵ Met tairap pim modari lopori manohopanez pop pori hatevetet tu ravapanez ñeti pot nao parun namañotü, ma pimau nenap tin hepanez hom nameotü, ma modari hahopanen pi zuam mogao tat ñeti hori nao hañ parun namañotü. Ma mod nap hori nao metat ñeti hori nao mañapanen pi povoz homevai nasohotü, oñ zuam unun manat kos rez manohopan. ⁶ Met pot tovai non tin pooroh

sohopanez pop modari hori ñañ tohopanen pi etet kek hat biñ naravotü, oñ am parumaz zakep tat het Godiz ñeti rotapuvoz eñatak tin sohopenazariz homet biñ ravat hepan. ⁷ Met nap pim modari loporì manohopanez pop mod hori tovai sohopenazariz, ma nap honoñai ñañ orah rezah piih metohopanez poriz pi kaev naravotü, oñ God pi meñizohopanen, maot hodad tinavonañ het hepanez aban pop rez kek tat homehot hepan. Met aban pot pim modari loporì tin manohopanez popuz tovai sohopanez ñetiv ev arin aňoh.

⁸ Met dari modari loporizaro nae nap manookaz hamoh-pov pohao tin het hepanezaok. Eñarohol, met petev ham eparah Godiz ñeti hameg-poñ tokat bon tapan, ma petev ñeñ main main dari hodad het hameg-poñ tokat amun bon tapan, ma petev dari Godiz hodad hez-pov tokat piin etet map hodad takazaek bon tapan. ⁹ Met tairaiz ev menoh-epeñ bon tapan hometunei, oñ petev darim hodadeñ aviam hez, ma Godiz ñetiñiz teri ñañ aviam hodad het hameg. ¹⁰ Oñ tokat porah Kristo erapanen, hodad mapoñiz kapot ou ravapanen, tin hodad ravat hekan, petev aviam haovai tovai sameg-poñ pohao bon tapan. ¹¹ Met ev menohovoz epovoti zut tat arin epat aňom. Met ne goerah ñaroholoz loporizaroh homeamahat homeoh, ma ñaro goeriz hamah-potam hahot hehö, oñ petev ne ahö haravat batam nem goerah haovai tovai emooh-potü ne maot nat. ¹² Met dari petev ñaro goeriz ev menohovoz zut am hek, povoz Godiz kapotaz tin hodad nat het iv havevok eteamegin

darim heriñ tin ou narav tamah-povoz zut darim hodadeo petev tin ou narav hez. Oñ tokat nem ahö haravat hez-pot menoh-epovoz zut darim etañ tin Godin etet pi petev darimaz tin hodad hezavoz zut, dari amun pimaz tin hodad ravat hek.

¹³ Met garos menoh-poñ bon tapan, oñ ev menomaz toh-epeñ pohao am het hepanezañ ev. Met dari Godiz homeo badae batat hez-pov, ma pinañ honeo hekaz biñ ravat homeameg-pov, ma darim modari loporì manat meñizameg-pov, ev menoh-epeñ pohao het am hepanezañ ev, met dari loporì manookaz povohö mod menoh-povokaro ritou metat ahö mapov ravat hez.

14

Pul Tinapuhö kez anamah-ñeti modañ

¹ Met ari añarab arim modariz loporizaro manat meñizohopekez non pooroh sohot, darim Amipuz gogot tin tohopekez hat, Godiz Pul Tinap kez mapoñihar ari anohopanez zait povonañ het piin mañohozei. Met God pim ñeti añahan hez-poñ modarin badede mañohopekez Pul Tinapuhö kez anamah-povohö modañ ritou metat hezao ok, povoz Pul Tinapuz kez povozahar ari ahoam zait tat hezei. ² Met aban nap pi ñe pat pim hodad nat hepane-poñiz navonañ Pul Tinap hodadeo manohopanen pim gizasinañ hahopanen añarab modari ñe pov unun, povoz hat navetetü, oñ God nenapuhö rekot pim hahopanez pov hatevete-hopan. Met Pul Tinap hodad pov manohopanen pi ñeti izek nañ hahopan. ³ Met Pul

Tinap aban nap kezao manohopanen, Godiz ñetiñ modarin parum ñevonañ mañohopanez popuhö añarab mod pori tin meñizohot hodad tinao bat Godiz nonoroh tin sohopanez mañat bakez batohopanen, paru lop tinarizaronañ hepan. ⁴ Met aban ñe mod parum hodad nat hepaneze-navonañ hapanez pop hapanen, pim modari hat navet tapanezaek ñeti pov rekot mod pori nameñizotü, oñ pimauz hahopanez pov pimauam bakez batohopan. Oñ Godiz hahan hez-ñeti poñ parum ñevonañ mañohopanen hatevetehopanez pop, añarab mod Iesuz homet hepaneze-mapori meñizohopanezap ok. ⁵ Met ari mapori ñe pat poñinañ hahopeken ne biñ ravat hem. Oñ Pul Tinapuhö kezao anohopanen, Godiz hahan hez-ñeti poñiz tin hodad tat modarin arimovonañ badede mañohopek, povoz ne biñ pimau ravat hem. Met rotap Godiz ñeti poñ modarin arim ñevonañ mañohopekez tin povohö ñe pat modañinañ hahopekez pov ritou metat gog tin ahov ravat hepanezaok. Oñ ari topourohopekezarah ñe pat arim hodad nat hez-poñinañ arim nari hahopanen, Godiz Pul Tinap mod nari hodadeo manohopanen, ñe hahopanez poñiz kapot maot arim ñevonañ borourat ari modarin añohopanen, ari hatevetehopekezaek eñizohopanen, Godiz tin homeo badae batat hepek, pot arin ok añamoh.

⁶ Mai nem bosir sau ravat hezari, met ne arinañ emat hemaz porah, ne arin ñe pat arim hodad nat hez-navonañ añohoman povohö rekot eñizohopane? Evo, peti rekot naeñizotü, oñ arinañ honeo het darim ñevonañ God ñeti nao neen

bar nañapanez pov arin añom, ma pim baiñetinao badede arin añom, ma Kristoz nonoroh tin sohopekez ñetiv arin añomaz poñihar ari hatevetehopeken eñizohopanen, pim nonoroh kez tat tin tovai sohopek.

⁷ Met Godiz Pul Tinap kezao anamahan ñe pat arim hodad nat hezañinañ hamegivoz homet ne ñeti epovokaro arin añom. Met aban nap gitat bat tin urohopenen, daas hahopanezari hatevetet, “Tin daas hahokaz ok uramah,” pot homet daas hahopan. Oñ aban mod nap gitat bapap urovai ñeo tin nak hepanen, añarab tin hat navet het, “Ae, tair ok uramah?” pot hat daas nak hepan. ⁸ Ma aban nap ñai abanari ñai tapanez hat tibiv menapanen tibi pov tin ñeo nak tapanen, ñai aban pori tin hat navet tat hepanezaek, paru nae nap menapanez ñai bizat hepan. ⁹ Met ñeti epovokaroz zut ari nari arim topourameg-poñik ñe pat arim hodad nat hez-poñinañ ñetiv hahopeken, ñe poñiz kapot borourat mañohopanez nap bon hepan, povoz añarab modari tair tat hatevetet ñetivoz kapot tin hodad tapan? Evo, paru hodad natotü, povoz arim ñe hahopekez poñ teptepivoz zut ravat betezam sohopan. ¹⁰ Met ham eparah zei maposikaroh dari añarab ñeñ main main ahoam hameg, oñ añarab nari parum ñevoz kapotaz hodad nataek betezam hamah bon, oñ nap nim nem ñeñiz kapotaz tin hodad hetahoh hameg. ¹¹ Met aban nap pim ñevonañ hahopenen, ne hat navet hemapuh pimaz homeman, Pi aban patap, pot ravat hepan. Met nehoe nem ñevonañ haoman pi amun nemov hat navet tapanepuh

pi nemaz homepanen, Ne aban patap, pot ravat hem. Met ari amun arim topourohopekez porah, nari ñe pat nañ hahopanen ari kapotaz tin hodad nat hepeken, ñeti poñ rekot naeñizotü. ¹² Oñ Godiz Pul Tinap kez tinañ anohopanez ari zait tat hezaek, kez tairañ ari topourat tovai nae nap meñizohopekepuh, Kristoz tin homeo badae batat hepekez poñizahar zait pimau tat het piin biñ mañohopeken kezao anohop.

Dari hodad hez-ñe poñinañ mañook

¹³ Met ev hamenoh-epovoz homet maot epat arin añom. Met ari topourohopekez porah, arihanañ aban nap ñe pat arim hodad nat hepekez navonañ ñeti nao hapanez pop Godin mañ mañapanen, pim hapanez povoz kapotaz hodadeo manapanen, arimaузavonañ boreurat maot hapan. ¹⁴ Met Pul Tinap kezao anohopanen, dari ñe pat darim hodad nat hez-nañinañ Godin mañ mañohok, povoz darim loporizarotihanañ mañ pov hahokan Goditi sohopan, oñ darimaуз homevokanañ mañ pov nakaotü. ¹⁵ Oñ dari epat tohok, Met Pul Tinap dari hodadeo anohopanen, ñe pat nañinañ Godin mañ pov mañook, ma darimaуз hodadevor homevonañ amun piin mañ mañook. Ma Godiz biñ ravat ñe pat poñinañ daa nañ haok, ma darim homevokam pimaz biñ ravat amun haok. ¹⁶ Met arim topourohopekez porah, ari nari Pul Tinapuhö hodadeo anohopanen, ñe hamoh-poñiz nañinañ Godiz ñeti biñao arim loporizarotihanañ piin tin mañohopeken, añarab mod emat arinañ honeo hepanezari arim mañohopekez poñiz hodad nat kut hepanepuh

rekot paruhö, “Rotap ok paru hamah,” pot hat arinañ honeo Godiz biñ naravotü. ¹⁷ Met ari tin ñe mod poñinañ Godiz ñeti biñao hahopek, oñ mod porí paru unun, povoz kut tat hepanezaek, arim hahopekez povohö paru nameñizotü. ¹⁸ Met ne Pol ari mapori ritou etat nem main het pim Pul Tinapuhö tin ne hodadeo nanamahan, ñe patañinañ ahoam Godin mañ mañamoh. ¹⁹ Oñ dari Iesuz añarab topourat Godiz ñeti biñao mañookaz porah ñe pat poñinañ ne houloam haoman, ari hat navet hepeken, ñeti poñ naeñiz tapanezaek tin naravotü, oñ darim ñevonañ aviam añoman ari tin hatevetet hodad tepeken, ñeti poñ eñizohopanezaek tin ravohopan, pot homeamoh.

²⁰ Nem bosir sau, met ñaro goeri añaraboz hori tamahañiz paru hodad nat hezavoz zut ari het tohozei, oñ ev menoh-ñeti epovoz homet ñaro goeriz zut het hometunei, oñ aban korav ahoari tin homeamahavoz zut, ari homehot het ñeti epovoz tin homevai sohozei. ²¹ Met batam Baiñetinavoz Tepatak epat menahan hez,

Met añarab okori hodad tinao bapanez ne aban ñe mod patañinañ hamahari meeman, emat parun mañohopanen, ne parumaz mogao tat hez-pov ou ravapan. Oñ pot metoman añarab okori am hat man man tohot hat navet hepan hezag, sa hep. *Aisaia 28:11-12*

Pot menahan hezavoz homet epat arin añom, ²² Met ari topourat hepekezaek nari ñe pat arim hodad nat hez-nañinañ ñetiv hapanen, paru Iesuz homeo badae navat hepaneze nari honeo emat

topourat hepanezaek, paru hatevetet zageri tat epat hapan, “Ui, met dei Iesuz hodad natari eveg, paru ñe okoñinañ hamahavoz dei hodad nat.” Pot paru hapan, oñ arim topourohopekez porah, Pul Tinapuhö aban narin hodadeo manohopanen, emat Godiz ñeti nañ arin bar añapanen, ari pimaz homeo badae batat hezari hatevetet, Rotap Iesu darinañ honeo hezan dari pimeri raveg, pot homepek.

²³ Met tin hodadeo bepekezao ev. Ari Iesuz añarab topourat hepekepuh, mapori honerah ñe pat nañir nañinañ hahopeken, añarab pimaz homeo badae navat hepaneze nari emat arinañ honeo het hatevetehopanepuh, rotap arimaz epat hahopan, “Met añarab eperi rumurat okat hamah batah.” Pot arimaz hahopan. ²⁴⁻²⁵ Oñ ari topourohopekepuh Godiz ñeti hahan heznañ arim ñevonañ hahopeken, añarab Iesuz hodad nat hepaneze nari emat arinañ het hatevete-hopanepuh, parum hori tovai emooh-poñ, ma kilam loporizaroh homeoh-poñiz homet epat hapan, “Met God kilam homet tovai emamegiñiz hodad hakez.” Pot hat gagao gom riit pim abatao bat hel batapanepuh, epat arimaz hapan, “Ae, met rotap God arinañ honeo hez.” Pot paru arimaz hapan.

Darim topourat tin tookaz ñetiv

²⁶ Nem bosir sau, arim topourat tohopekezat ev añomaz toh. Met ari Godiz abatao bat hel batohopekez ma mañ mañohopekez hat topourohopekez porah, arihanañ nap daañ hahopekez korav ravapan, ma modap baiñetinao hapan, ma

mod nap God piin mañapanezat arin bade de añapan, ma mod nap ñe pat arim hodad nat heznavonañ hapanen, modap pim ñeti hapanezavoz kapot borourat arin bade de añapan. Pot ari tohot loporizaroh kez tat tin hepekez homet, honep honep gogot tin au ravat main main tohozei. ²⁷ Met ñe patañaña hahopekez gog pov ahoam houlori honerah nakaotü, oñ garos nap hapanen, modap tokat hapanen, eñatak modap, pot hapanenahoh mod nap parum hapanezavoz kapot arin borourat arimovonañ añapan. ²⁸ Met pot kapot borourat bade de añapanez nap bon hepan, povoz mod nap ñe patavonañ naañotü, oñ kil pimam ñe povonañ Godin mañañapan. ²⁹ Met aban nañariv ma nañariv nap God parun mañapanez ñetiv arim ñevonañ hapanen ari modari hatevetet, Rotap Godiz mañahao ak hamah, ma tair? pot homet an tepek. ³⁰ Met aban nap God piin mañapanez ñeti nao hapanen, aban mod napun God ñeti nao hapanez mañapan, povoz bal hapanen garos hahopanez pop gaa tat toutapanen, mod popuhoen hapan. ³¹ Met arim Iesuz homeo badae batat hez-pov ahö ravapanen, arim loporizaroh tin kez tat hepekez hat ari honep honep Godiz ñeti arin añohopanez poñ rekot am hahopek. ³²⁻³³ Met God dari betez susu haokaz zait nat, oñ hodad tinavonañ het pim ñetiv honep honepuhö haokaz pi zait tat hez. Povoz topourat hepekez porah pim Pul Tinapuhö hodadeo anohopanen ñetiv hahopekez susu bael bael nakaotü, oñ ari honep honep tin main main hahopek.

Met Iesuz añarab togü mod mapoñik topourat

tamahat, ³⁴ ari amun topourohopekezarah, añahol bal hat ñetiv nakaotü, oñ batam Mosesiz hahan tovai emamah-potam paru tat abanariz iriham hepan. ³⁵ Met añahol abanari baiñetinao hahopanen parum hahopanez navoz kut tapan, povoz parum zeñnik sat abuholon at mañapanen parun hañiv mañapan, oñ arim topour poñik añahol bal hat at hahopanen tin naravotü. ³⁶ Eñarohol, met ev añaholoz menoh-epov ari hodad nata? Povoz ne epat arin at añom, Met Iesuz ñeti tinao arimatak kapot tahan ari nenari hodad tinavonañ heza? Tahan paru modari unun heza? Evo ari hodad, rotap arimatakanañ Godiz ñetiv kapot nat, povoz ev añoh-okat tin tovai sohozei.

³⁷ Met Pul Tinap hodadeñ dei anamahan, Godiz añamahat modarin mañameg, ma gog tin modañ dei amun tameg, pot arimauz homehopekezari ev ñeti menoh-epovoz homet epat hapek, “Pol darim Amipuz hahan hezat rotap ev menahan hez.” Pot hapeken tin ravapan. ³⁸ Oñ nap nem ev menohon hez-epov betet, “Ñeti betezao ok,” pot hapan, povoz ari modari pimaz epat hapek, “Ae, hodad tinao bonop ok.” Pot hapeken pi am hahopanen ari tovai hatevetetunei.

³⁹ Nem bosir sau ravat hezari, ñeti ev hamenoh-epovoz homet maot teri epat arin añom. Met God pim ñetiv arin añohopanen modarin mañohopekez zaitivonañ hezei. Oñ nari ñe pat arim hodad nat hez-poñinañ pim ñetiv hahopanen tovai pori bagaa batotunei. ⁴⁰ Oñ ganö ari pot tohot baponat tat houlori bal hat honerah betezam hapek hezavoz, ari hodad

tinavonañ het arim topouramegiek, tinam honep honep bal hat hahopek. Pot arin ev añamoh.

15

Kristo paruh ou ravah-ñetiv

¹⁻² Met nem bosir sau, batam Iesuz ñeti tinao arin haañoohon ari tin hat havetet pimaz homeo badae batat hez. Met ñeti pov am bahorë hat hepek, povoz tin hepek, oñ arim giz nenañinañ haovai sohot, arim loporizaroh rotap pimaz hom namee hepek, povoz pimaz pot homeo badae batat hez-pov betezao ravapan. Met ganö ari unun manepék hezavoz Iesuz ñeti tin pov maot ev arin añomaz toh.

³ Met batam Godiz nañahat arin añooh-ñeti pov haokaz garosik ahov ev maot añomaz toh. Met batam pim tapanez Baiñetinavoz Tepatak ñetiv menahan hez-taput Kristo tat darim hori tamegiñiz hañiv bakaz hahan hehaek, piuhö hañ pov havat kakam ahov hatevetet ñomah. ⁴ Tahan pi hel belavok basat bizahan oraehan, batam menahan hezat tat aliz nasikaro bon tahan, zeirevaizasik God pi maot baviriri bataan bal hah.

⁵ Met God pi pot baval hahan garos pi Pitaz nakoe ou ravahan Pitahö piin eteh. Met tokat aposor aban modarih ou ravahan paru piin eteh.

⁶ Pot pi ou ravahapuhoh pim mañair añarab nari 500 hehaek, parum ñaravatak ou ravahan paru mapori piin eteh. Met petev eparah añarab poriz nari hañomah, oñ maporizaro nañom am biriri hez. ⁷ Met pot tat tokat pim bosip Zemís popuhö amun ou ravahan piin etehan, tokat modarah

pim aposor abanariz ñaravatak maot ou ravahan, paru mapori piin eteh.

⁸ Pot pi ou ravoohan, paru piin etehaek met meteo nehoen nonoroh soohon, pi nem nakoe ou ravahan, nem etañinañ piin eteohö. Met rotap añ nap pim ñaro nari batat, “Modap batomazao ev bon hatoh,” pot homepanepuh, eñatak pi hod ñarop batapanezavoz zut, Kristo modarih ou ravoohat tokat pi nehahon ou ravah. ⁹ Pot neeh netah, oñ garos Godiz añarab bahori batovai emoohovoz ne homet epat nemaуз homeamoh, Met ne aposor aban modariz irih abatao bonop ravat hez. Met ne aposor abanap ravomaz piuhö nanañatin pi tin ok tah narab, pot nemaуз homeamoh. ¹⁰ Oñ God nem hori tooh-poñiz unun manat masak pov nanah. Met betezam pim masak pov ne nanah bon, oñ tin pov nanahapuh pim aposor abanap ba navatahan, ne pim gogot ahoam tohot aposor aban modariz gog tamahañ neohö ritou metat hez. Oñ nemaуз kezavonañ ne gog pov nat, oñ Godiz masakao nanamahaek, ne kezam het pim gog pot tamoh. ¹¹ Met dei aposor aban mapori ñetiv main main haovai sameg bon, oñ Iesu ñomat maot bal hah-ñeti hon pov batam arin añoohon, ari pimaz homeo badae havategnen pov dei haovai sameg.

Kristozari maot baval akapan

¹² Met Kristo ñomahan God maot baval hah-ñeti pov dei añovai samegiek, ari nari tairaiz epat hameg, “Met dari añarab ñomat samegiek God maot biriri hekaz baval naakaotü.” Met arim hameg-okov kap tairatatihanañ okat hameg?

¹³ Met dari añarab ñomat samegiek, “Pi maot

baval naakaotü,” pot arim hameg-okov rotaputin, Kristo pi ñomahaekanañ rekot God maot baval nak tah narab. ¹⁴ Ma Kristo ñomahaek rotap baval nakatin, dari pim ñeti haovai sameg-epov betezao ravahan, ari pimaz homeo badae batameg-pov amun betezao ravah narab. ¹⁵ Met modao ev, dari Godiz ñetiv añarabon epat mañovai sameg, “Met Kristo pi ñomahaekanañ God maot baval hahan biriri hez.” Pot parun mañameg. Oñ dari ñomamegiek maot biriri hekaz baval naakaotü, pot ari nariz hameg-pov rotaputin, Kristo amun God baval nak tahan pim ñeti añarabon mañameg-epov ñeti moregao ravah narab. ¹⁶ Met nem modari ne maot epat arin añom, God dari maot baval naakaotü, pot ari nari hameg-pov rotaputin Kristo amun baval nak tah narab. ¹⁷ Oñ Kristo arim hori tameg-poñ ol betepanez hat ñomah, oñ ñomahaekanañ pi baval nakatin, arim pimaz homeo badae batohot hez-povoz kapot bon ravahan, arim hori toog-poñ God ba ol navet tahan arim hori poñinañ am heg narab. ¹⁸ Ma Kristo maot baval nakatin, paru tairari pimaz homeo badae batohot ñomah-pori ñomat tin nakez tah narab. ¹⁹ Met Kristo maot baval nak, pot dari haok, povoz dari ev hamarrah horivoz lopotak het, pimaz homeo badae batovai, dari abarah pinañ honeo tin hekaz hameg-pov ñomakaz porah bon tapanenezat ravapan. Povoz añarab pimaz hom namee hez-mod pori darimaz rekot epat hapan, “Zavaruz okori, paru Kristoz homeamah-okov tokat ñomapanezarah bon tapan.” Met pot paru darimaz hapanez nonor bon.

²⁰ Ae, ñeti rotapuv ev arin añomaz tohog tinam hatevetei, Met Kristo ñomahan God maot pi baval hakahan sat hez. Povož dari hodad, dari ñomamegiri pim metahavož zut, tokat God darihoen baval akapanen biriri ravat hek. ²¹ Met batam aban garosik pop hori tahan, dari añarab ñomookaz pov ham eparah ou ravah. Met petev aban modap ñomahan baval hahaek dari ñomakan, piuhö maot baval akapanez pov ou ravah. ²² Met dari añarab mapori Adam popuz iz mimihol hez, povoz pim tahat tat dari mapori ok ñomameg. Oñ petev dari Kristonañ honeo ravat hezaek, pim tahat tat ñomakazaekanañ dari maot baval akapanen biriri ravat tin hek. ²³ Met Kristo garos ok bal hah, met dari amun tokat bal hakaz hahan hez-porah pi maot erapanepuh, dari pimeri ravat hez-mapori ñomat hekazaekanañ maot baval akapan. ²⁴⁻²⁶ Tapanen ham eparar nonair nai mapotü bon tapanen, Kristohö pimaz kaev ravat Seteniz kezavonañ het ham eparah ma abarah hez-mapori ritou metat mez hor batapanepuh, pi ahop ravat het paru men bon batapan. Met pot tat meteo pi ñomameg-non poorö ritou metat bavon batapanen, dari maot nañomotuz non poorö ou ravapan. Met Kristo ahop ravat hepanez porah God hori hepanezarir hepanezatü map pim eñañik betepanen mez bon batapanepuh, pi dari tairarir tairatuz tin korav ravat hepanez porir potü pim Papapuz marasik evizapanen tin hek. ²⁷ Met Kristo tokat pot tapanez ñeti nao batam epat menahan hez, Met God nonair nai mapotur mapori pim irih biza-pan. Met nonair nai mapotur mapori pim irih

bizapanen hepanez hah-porah Kristo pi Godiz ahop ravat hepanez homet nak, oñ pi tapupuhö pim ropuz irih nonair nai potur mapori bizapanez hah. ²⁸ Met potur pori pim ropuz eñañik bizapanen hepanez porah Godiz rop amun pim mauhö pim Papapuz irih sat hepanen, God nenap dari maporiz korav ahö mapor ravat hepan.

²⁹ Met, “Añarab ñomamah-pori God maot baval nakaotü,” pot paru nari hamahavoz ñeti modao ev. Met añarab nari parum hañomamah-nari meñizapanen, Kristonañ honeo abarah hepanez homeamahan, parum hañomah-poriz urutak ivoh memeeet epat hamah, “Met ari ok ivoh emeegiek paru hañomah-poriti sat meñizepekezat ok haraveg.” Oñ dari añarab rotap ñomamegiekanañ maot baval naakaotü, pot hamah-pov rotaputin, parum ñomamahariz homet ivoh memeamah-okovoz kapot bon hehan, parum ñomah-pori Kristonañ honeo abarah hepanez nameñiz tah narab. ³⁰ Oñ deim tamegivoz homei. Met dei aliz mapoñik Kristoz ñetiv mañamegin, ñeti povoz kaev ravat hezari emenapanez hamahan, dei am rez kek tat mañovai sohot parumaz ñaihet nat hez. Oñ tokat Kristo maot baval akapanen, pinañ honeo tin hekaz hom namee tegitin, dei añarabon pim ñeti epov ñaihetivoz am namañ toog narab. ³¹ Met nem bosir sau, dari mapori darim Amip Iesu Kristonañ honeo haravat hezavoz homet ne biñ ravat hez-ñeti rotapuv ok arin aňoh. Met rotap modao ev, orah rezah paru ne men noñomapanez hamah. ³² Met ne ev Epesas zeï epatak hezan, aban nari bol ñairiz zut hezaek ne Iesuz ñetiv

hamohon ñai horiv tat ne bahori navatapanez tamah. Met pot hori netamahan ne am boi tat tovai samohovoz hañ tinao ham eparah boma? Evo, tokat maot baval akapanez hahan hez-porah hañ tinao ne bom, pot nemaуз homeamoh. Oñ dari añarab ñomamegiekanañ maot baval naakaotuz pov barotap bataк, povoz ham añarab nariz hamah-epat amun haok, “Met totoi dari ñomakazari eveg, petev bolor gipiz ahoam tat nohot darimaуз zaitivok tovai sookazavoz biñ ravat hek.” Pot parum hamahat dari hat parum betezam tamahat amun tovai sookazat ravapan.

³³ Met nem modari, añarab nariz ñeti moreg pot hamah-poñin ari hatevetet barotap batotunei. Met batam ñeti epov hahan hez, “Ari aban horirinañ honeo sat em tohopek, povoz parum hori tohopanez potam ari amun tohopek.” ³⁴ Eñarohol ae, met ari bal hat maot hodad tinao bat arim hori tameg-poñ betepek, pot ne arin ev añamoh. Met ari nari Godiz kapotaz hodad narav tat, “Evo, dari ñomakazaekanañ maot baval naakaotü,” pot hamegivoz homet ne ari hatevetet tu ravepekez hat ñeti epov arin ev bar añoh.

Dari heri patañinañ bal hak

³⁵ Met ni nap epat neen nañekë, Met God tair tat añarab ñomamahan parum heriñ zañ hatamah-pori maot baval hapan? Ma paru heri tairañinañ maot baval hapanez hameñ? ³⁶ Met ni pot neen nañekezapun ne epat niin nañom, Ni kut tat neen okat nañekë. Met ari bitü hamarrah ñedeamegin bi potü maot berevat napoz haz, oñ ñekeñ berevamahan, bi potü zañ tamahanahoh magei tinañ

badovai rapovai tamah, oñ zañ nat hepaneza-
 rekot berevat badovai rapovai natotü. ³⁷ Met
 arim avañir adañik ñedeameg-potuz ari hodad,
 Utap tovaïam poñ basat ñedeameg bon, oñ bi ul
 tagi tamah-poñ, bulañ ma mod tairañ, ñedeameg.

³⁸ Tamahan tokat parum taeñir geleñ main main
 God pimauz hodadevok au mañahan, hezat tama-
 hapuh berevat pat patam badovai rapovai tamah.

³⁹ Met darir mapotuz heriñ honeo hez bon, oñ
 añarab parum heriñ pat hezan boloholoz heriñ
 amun pat hez, ma ideholoz heriñ amun main
 hezan pisiholoz heriñ main hez. ⁴⁰ Met abarah

hezariz heriñ pat hezan, dari ev hamarrah hezariz
 heriñ amun pat hez. Met abarah hezari paru
 poek tin het sohopanez parum heriñ tin matut
 tahan hez, oñ dari hamarrah hezari ev tin het sat
 em tookaz darim heriñ pat matut etahan tin hez.

⁴¹ Met gitapuz alizao tin ahoam al tezat hez, met
 ñonisiz amun pim alizao tin, oñ avi heriam al
 tezat hez, met zeizañiz alizao pat pat aviam hezan
 map honeo al teamah bon, oñ nañ aviam peñ
 hat hezan nañ ahö heriam peñ hat hez, pot main
 main redeñ hezan dari eteameg.

⁴² Met ev menoh-epovoz zut dari añarab
 ñomamegiri maot baval akapan. Met bitü
 ñedeamegin zañ tamahan ñekeñ berevat magei
 tinañ rapamahavoz zut, ñomamegin ba eveirama-
 haek oraet darim heriñ zañ tookazat ravat hez.
 Oñ baval akapanez porah heri magei tin maot
 zañ natotuz poñinañ baval akapanen tin hek.

⁴³ Met nari ñomamahan haveirameg-heri poñ
 kezao bon betezañ haveirameg, oñ God pi maot
 baval akapanen heri hori poñinañ maot naketü,

oñ heri magei anapanez poñ kez tat tinaharam het hekazañ anapanen hek. ⁴⁴ Met petev dari añarab ñomamegin darim ham heriñ hamarah ba eveiramah, oñ dari maot baval akapanez porah abarah Godinañ tin hekaz heri magei poñinañ hek.

Met petev dari ham heri epeñinañ het hamarah tovai sameg-epeñ betet tokat abarah heri magei patañinañ het sat em tohok. ⁴⁵ Met ev menoh-epovoz ñeti nao epat batam menahan hez, Met God aban garosikap Adam matut tahan pi ham eparah biriri ravat heh, pot menahan hez, oñ petev aban mod ou ravat hezap Kristo dari pohao tin biriri het hekaz kapotaz maup ravat hez. ⁴⁶ Oñ dari abarah Godinañ pohao tin het hekaz heriñ garos ou narav, oñ ham eparah hekaz heri poñ garos ou ravah, met tokat tin hekaz poñ ou ravapan. ⁴⁷ Met aban garosikap matut tapanez hat God hamar bat matut tahan hehap ok, met aban tokat ou ravah-pop abarahanañ meehan erahap ok. ⁴⁸⁻⁴⁹ Met Adam pop hamar bat matut tahan hehavo zut, dari amun ham heriñinañ het pim toohat tovai sameg, met aban abarahanañ erat heh-popuz eñatak dari samegiri, pim herisiz zut abarah tin hekaz heri poñ dari anapanen hek.

⁵⁰ Nem bosir sau, ev menohovoz ñeti terit ev. Met darim ham heri epeñinañ ev hez-epatam hek, povoz abarah Godiz zei tinasik rekot dari sat naketü, ma darim ham heri ñomakaz-epeñinañ hek, povoz rekot pohao tin het hekaz poek nasotü. ⁵¹⁻⁵² Met ñeti izek heh-nao ne arin ev bar añomaz toh. Met darim mod Iesuz homeo badae batat hepanez nari nañom am hepanen, pi maot

erapan. Tapanen tibi meteo menapanen hat-evetekan, pi erapanen zuamam darim etañ mumizat maot eteamegivoz zut, paru hañomapanez pori garos parum pohao tin het hepanez heri poñinañ baval hapan. Met nañom am biriri hepanezari parum heriñ bapat batapanen heri tin poñinañ paru amun hepan. ⁵³ Met ev ham heriñinañ dari het ñomat zañ tameg, oñ tokat God hapanen darim ham heri epeñ betet dari abarah heri ñomat zañ nat pohao tin het hekaz poñ bak. ⁵⁴⁻⁵⁵ Met batam epat menahan hez,

Met God darim ñomookaz nonoroh sameg-pov pohao bavon batapan. *Aisaia 25:8*

Met mod epov amun menahan hez,

Ae ñomao, nim bahori avatovai emooñ-kez pov petev taekev hez? Evo, God ni bavon hanavatahaek rekot maot dei bahori naavatotu. *Hosea 13:14*

Met tokat darim heri ñomat hori ravapanez epeñ betekan, heri tin maot nañom pohao het hekaz poñ anapanen bak. Tapanen pot menahan hezavokaroz rotapuv ou ravapanezat ok ravapan.

⁵⁶ Met dari Godiz ñeti kateñir ah ñeñ elamegiek, hori tovai samegivoz hañiv bamegipuh ok ñomameg, met ñomameg-povohö pei nahol emenamahan kakamao hateveteamegivoz zut, honoñai ahoñ etamahan dari iñir zakep tameg. ⁵⁷ Oñ darim Amip Iesu Kristo pi eñizat ñomahaek, dari ñomat hori ravameg-pov ritou hametat tin hekaz nonoroh eñehan sameg. Povozi dari orah rezah pim eñizat ñomahavoz homehot Godin biñ pimau ravat mañovai sohok.

58 Nem bosir sau tinari, Iesu Kristo ñomao ritou metat tin hekaz nonor ba ou batah, povoz orah rezah ari rez kek tat het darim Amipuz homeo badae batat het non mod naoroh sohotunei, oñ pim gog tin nenaoh tohozei. Met ari darim Amipuz homehot gog tairañ pim abatavonañ tohopekez poñ betezañ naravotuzañ ok, oñ ari pot tohopeken, modari pimaz homeo badae batapanen, God arim gog tohopekezavon etet biñ ravat hepanez homet ari am kez tat het tohozei.

16

Zerusalem pori monis manapanezat ev

¹ Met Zudia zeisik Godiz homeo badae batat hez-añarab paru nonair naiz tekī tat hez, povoz ari meñizat monis batogū manat paru manepekez hagiēk, paru Galesia zeisik Iesuz añarab toguñ ravat hezari monis bizovai sohopenez ne parun mañohot ari amun tohopekez ev añomaz toh. ² Met orah rezah Sande aliz poñik ari honep honep gogot tamegivoz moni tairas bameg-posikanañ ari moni ahos bamegiri ahö nas bizei. Met ari moni goes bamegiri avī nas bizei. Tat ari batogū manat bizepeken oraepan. Tapanen moni pos basat paru manapanez ne homet arih emomazarah monis bizepeken, haoraepanezaek ari monisiz mel tat, “Ae moni nas bepeken batogū manak,” pot nakaotü. ³ Met ne ok emomazarah aban moni pos basat manapanez nari ba ou batepeken, ne tep naek Zuda añarabohö monis basapanez aban poriz tin hodad tapanez ñetiv menat manoman tep poer monis honeo Zerusalem zeitak basat

manapan. ⁴ Met ne honeo aban porinañ somaz zait tom, povoz dei honeo Zudia zeisik sak.

Korin zeitak sapanez mañah

⁵ Met petev ne Masedonia zeisik sat zei potak katak añarabon etemaz somazarah poek ahoam ne naketü, oñ zei posizañ emohot ok arimatak emom. ⁶ Tat ne arinañ het tamar ahov tohopanez ñon poholok okeam hem batah. Tomapuh ne arimatakanañ taek somaz hodadeo bat haoman, neñizat nemeepen poek som. ⁷ Met petev ne zuam arimatak emat aviam het am somaz ne zait nat, povoz garos Masedonia zeisik sat poekanañ arimatak emomapuh, darim Amip arinañ hemaz gu hapan, povoz arinañ honeo ahoam hemaz zait toh. ⁸⁻⁹ Oñ petev ne ev Epesas zei epatak het gog tinao tat Kristoz ñetiv mañoohon, am mañoohomaz nonor ou ravah, povoz eveam heman Pentikos hameg-aliz pos bon tapanen epekanañ Masedonia zeisik som. Met ne ev het gog tinao tamoh, oñ añarab ahö navokaro Kristoz gogot tamohovoz ahoam kaev ravat hez.

¹⁰ Met aban Timoti arim nakoe emapanen piin etepepek, povoz pimaz epat homepek, Met aban epop Pol darim Amipuz gogot tamahavoz zut, pi amun taput tamahap ev. Pot homet pi bat sa batepekepuh ariparo tin hepek. ¹¹ Tat arihanañ napuhö tovai pi bat hor batotun, oñ pi meñizohopeken lop tinarinañ hepanepuh ari evetet maot ev nehaz emapan. Met ne aban arihanañ nari pinañ honeo maot ev emapan, pot homet ne gaa tat etet hem.

¹² Met darim modap Apolosiz ñetiv ev. Met aban darim mod nari Korin arimatak emapanez

porah pi amun emat arinañ honeo hepanez orah rezah piin mañamoh, oñ petev pi arihaz emapanez nonor bon hez hamah, oñ tokat nonor ou ravapan, povoz pi ariti ok emapan, pot hah.

Ñeti meteiñ ev

¹³ Nem modari, ari Kristoz homeo badae batat hezaek arim etañ elat het ñaihet totunei, oñ kez tat tohozei. ¹⁴ Met pot tohot orah rezah ari nae nap zakep tat modari loporizaro manat meñizohozei.

¹⁵ Met ari Stepanasir añapur ñaroholoz toohat hodad hakez. Met Akaia zeisik añarab Iesuz ñetiv hateveteh-porah garos paru Iesuz homeo badae batah. Met pot tahaekanañ paru gog modao nat, oñ orah rezah Godiz añarab meñizat gogot tamah. ¹⁶ Povoz nem modari epat arin añom, met arimatak Stepanas met pim zut tin het darim Amipuz gogot tamah-aban modariz irih ari het kez tat tohozei.

¹⁷ Met ne ari Korin añaraboz ahoam home midin tohot hehon aban Stepanasir Potunetasir Akaikas ari meegin ev nehaz emahapuh, arim tameg-ñetiñ ahoam nañahan ne hatevetet biñ ravoh. ¹⁸ Met aban pori ari meegin ev emat ne neñizat bakez navatoohan tin ravohok ari parum pot neñizohavon hatevetet, “Paru tin tamahari ok,” pot hat parumaz biñ ravat hepek.

¹⁹ Met Esia zeï epesik Iesuz añarab togü manamah-pori arimaz homet, Paru tin hepanez homet dei zait tat hez, pot paru hahan ev menoh. Met aban Akuilar añap Prisila met parupim zeimakeh Iesuz homet togü manamah-pori amun arimaz homet epat hah, “Paru tin hepanez dei

zait teg.” Pot hahan ev menoh. ²⁰ Met aban nenañ ev het gogot tamah-modari amun arimaz homet epat hah, “Paru tin hep.” Pot hahan ev menoh. Met ari topourameg-porah nae nap tin metameg-pov tin ou ravohopanez mar nae nap manohozei.

²¹ Met mod nap neñizat ñeti epov haohon menovai emoohaek petev arimaz homet nemaüz marasinañ ñeti meteo ev menamoh.

²² Met añarab tairari darim Amip loporizaro naman hepane-pori ba hori batapan. Nem Amip ni maot erekez ne zaitiv ahö tat hez.

²³ Met darim Amip Iesuz masakao arinañ hepane ne zait toh. ²⁴ Met dari Iesu Kristonañ honeo ravat hezaek, ne ari maporizaro loporı anat zakep tamohop ev.

(Pol ñetiv hahan menahat nen ev.)

Baiñetinavoz Tep Tokatit
The New Testament in the Kunimaipa Language of
Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Kunimaipa long
Niugini

copyright © 1989, 2002 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Kunimaipa

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-01-26

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 9 Oct 2020

d39747ff-5d8e-5f3a-b70c-bc47d226623d